

PERIÓDICH QUINZENAL, ARTISTICH, LITERARI Y CIENTÍFICH

Any III

Barcelona 30 de Novembre de 1882

Núm. 75

PREUS DE SUSCRIPCIÓ					Se publica 'ls dias 15 y 30 de cada mes	PREUS DE SUSCRIPCIÓ PAGANT EN OR		
ANY	SEMESTRE	TRIMESTRE	MES	ANY		SEMESTRE		
Espanya	60 rals	32 rals	18 rals	6 rals	DIRECTOR-PROPIETARI CARLOS SANPONS Y CARBÓ UNIO, 28 BARCELONA	Cuba y Puerto-Rico	5 pesos forts	3 pesos forts
Paissos de l' Unió Postal	80 »	44 »	24 »	»		Filipinas, Méjich y Riu de la Plata	6 »	3 50 »
Se paga per endavant. — Números solts 4 rals						Y en los altres paissos, los preus d' Espanya y además lo franqueig		

SUMARI

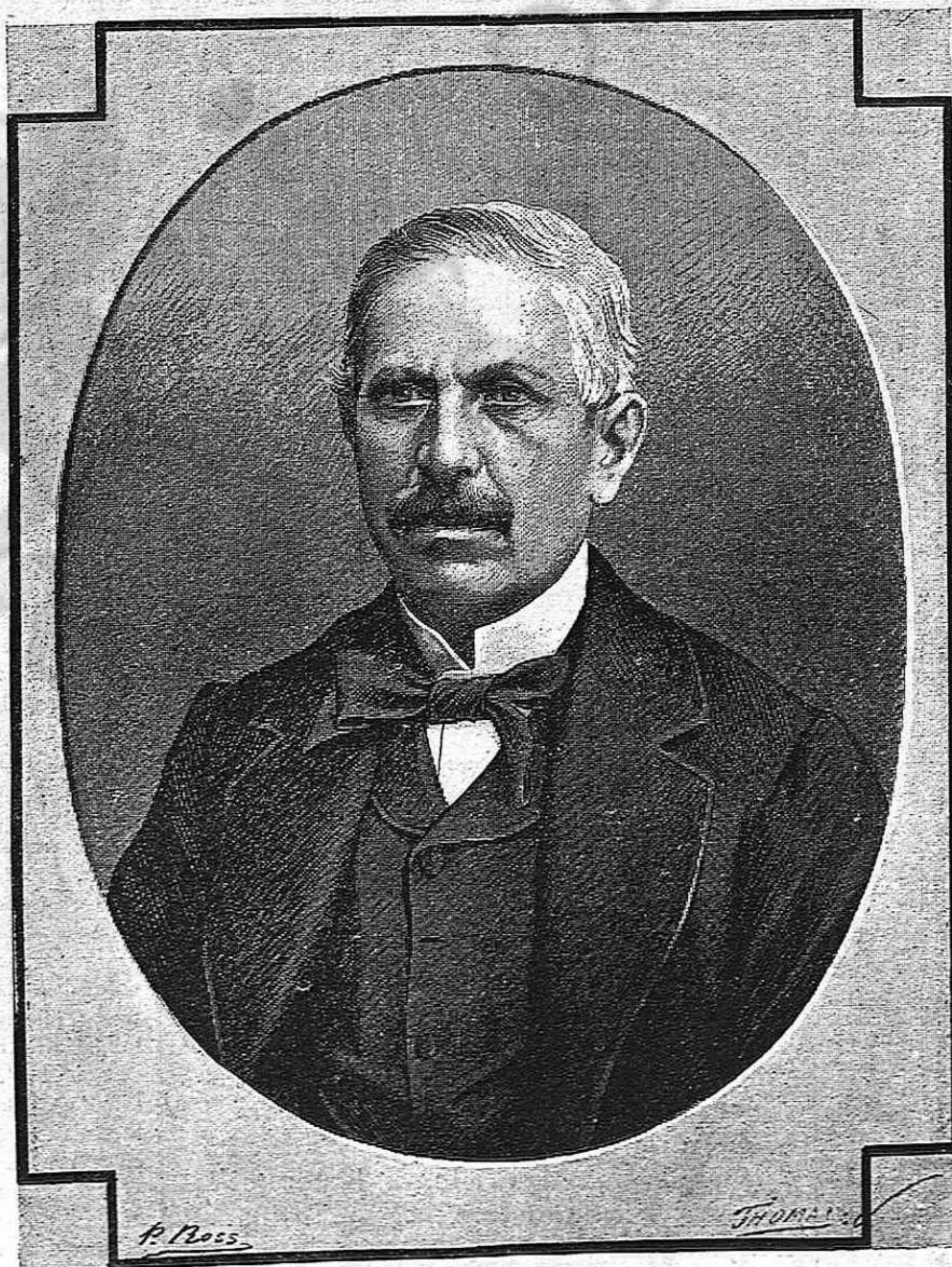
TEXT. — CRÓNICA GENERAL, per Ramon E. Bassegoda. = NOSTRES GRABATS, per Eduart Tamaro. = DON ESTANISLAO FIGUERAS, per Gonzalo Serrallera. = EPÍSTOLA Á TIBURCI (poesia), per Felip Pirozzini Martí. = UN RECORT Á LA MEMORIA DE 'N BARTRINA, per M. Sala y Casany. = SANTA CECILIA (poesia) per Jacinto Verdguer. = LOS NISBLUNGS. Poema heroich de Alemanya (continuació), traduhit per Albert Puigdollers. = L' ENVEJA, per Bartomeu Carrossona. = LO PRIMER RECORT (poesia), per Bonaventura Bassegoda y Amigó. = ¡CARME! per Pere Manaut Taberner. = BELLAS ARTS, per B. = NOVAS. = LIBRES REBUTS.

GRABATS. — DON ESTANISLAO FIGUERAS. = PAU PIPERRER. = LA LLAURADA. = MIGNON. = VEILLA DE SANTA CECILIA. = SORTIDA DEL REMAT A LA PASTURA. = CARAVANA EN LO DESERT. = L' HEREU.

CRÓNICA GENERAL

Lo Centre Catalá s'ha proposat, y Deu vulga que surti en be de tal propòsit, demostrar que sa constitució respon á fins altíssims á qual consecució han de col·laborar tots quants se dihuen catalanistas.

Formular un programa de catalanisme que sia acceptable pera tots los que en aquest camp se comptan, no es una cosa tan facil com á primera vista podria semblar. Donchs aixó y no altra cosa es lo que s'ha proposat lo Centre Catalá al in-naugar una serie de discussions públicas sobre temas de tanta trascendencia com los següents: ¿Es convenient treballar pera que la llengua catalana sia declarada oficial al

DON ESTANISLAO FIGUERAS

Eminent juriconsult y primer President del Poder Executin de la República Espanyola

costat de la castellana? ¿S'ha d'aspirar á la conservació de nostras lleys amenassadas, arrancant al centralisme que se 'ns ha imposat lo medi de tréurelas de la inmovilitat á que las ha condemnat lo centralisme, ab perjudici gravíssim pera la terra catalana? ¿S'ha de pretendre qu' aquestas lleys las aplique un Tribunal Suprem Catalá? ¿Han de seguir aisladas com fins avuy ó han de formar un sol tot las regions catalanas, ab dret á intervenir en las mes vitals qüestions legislativas ó sia en aquellas en que 's dispca de nostras personas y de nostres bens? ¿S'ha de pretendre teni una administració catalana? ¿S'ha de reclamar que 'ls poders públics compleixen ab los debers que l' hi incumbeixen en la protecció y foment del treball nacional?

A l' hora en que escribim ha comensat ja la discussió sobre 'l tema primer; que ha sigut bastant animada y en la qual han pres part los senyors D. Gayetá Vidal y Valenciano, D. Manel de Lassarte y D. Rosendo Arus. Es digne també de reproduhirse la carta enviada per la secció de dret é historia de Catalunya de la mateixa societat al senyor Duran y Bas ab motiu de formar part dit senyor, de la Comisió de Codichs. Diu així:

«Senyor don Manel Durán y Bas: Lo «Centre Catalá», instituit pera promoure en tots terrenos lo progrés y la prosperitat de nostra estimada terra, creuria faltar á son deber si en los crítichs instants en que 'ns trobem no

fes arribar a V. sa veu modesta, més patriòtica y vigorosa, com cal que ho sia la veu que en defensa del dret y de la rahó s' aixeca.

No dirà a V. lo «Centre» que la noció de patria no deriva de arbitràries classificacions geogràfiques, sino d' un sentiment incrustat en lo cor del home per la naturalesa que contempla, per las tradicions que venera, per las grandesas que anyora y las institucions que estima; no li farà avinent que no hi ha patria allà ahont no hi há llibertats ni familia y que ni aquelles ni aquesta existeixen sens un dret propi, indígena, acatat pel cor y la conciencia avans que imposat per una forsa que seria la més cruel de las tiranías; no li recordará que 'ls llors del passat, la gloria del present y las esperansas del pervenir las veu Catalunya vinculadas en la venerable l·legislació que tan superior la ha feta en tots temps a tantas altras encontradas molt més favorescudas per la generositat de la naturalesa y per la preleidecció del govern central.

Tot aixó y molt més no cal que ho recordi 'l «Centre» a una persona com V. tant ilustrada; mes ja que per fortuna ha recaigut en tant bon catalá la honra de portar la veu de Catalunya en la Comissió de códichs, avuy que se sent bronzir la ventada que 's vol emportar los darrers vestigis d' aquells furs que 'ns donaren la gloria y la fesomia moral y politica en altres sigles; lo «Centre» unint sa veu a la de tots los bons catalans, li prega que ab tot lo zel, ab tota la decisió, ab todas las forsas de son clar enteniment y sa ferma voluntat, defensi la integritat de la l·legislació catalana. Y si, lo que Deu no vulga, ni la llum de la rahó, ni la veu de la elocuencia, ni las protestas de la conciencia pública fossen prou a impedir tant gran desgracia, torne V. a la terra catalana; no autorise ab sa presencia tant odiós atentat. Los cors que aquí l' esperan bategan com lo de V. en pró del mateix sentiment y no fallirán jamay als debers que la Patria 'ls imposa.

Lo que aquest «Centre» posa en coneixement de V. en cumpliment del acort que prengué son *Consell General* en sessió del 6 del corrent y del qual te la honra de remetre a V. copia literal.

Deu guardi a V. molts anys.—Barcelona 18 de Novembre de 1882.»

En conformitat a lo acordat per lo Cos d' Adjunts s' ha constituít ja lo Consistori dels Jochs Florals de l' any vinent ab las mateixas personas que formaren en 1859, fetxa de sa restauració, excepció feta del senyor Rubió y Ors al qual no ha sigut possible admetre lo carrech de mantenedor, y del senyor D. Joan Cortada que desgraciadament fa ja una pila d' anys que no 's compta entre 'ls vius.

Aixís donchs los mantenedors pe 'l any próxim son los següents: L' Excm. Sr. D. Manel Milá y Fontanals, Excm. Sr. D. Victor Balaguer, D. Miquel Victoriá Amer, D. Joseph Lluís Pons y Gallarza y D. Antoni de Bofarull, junt ab D. Carles Pirozzini, secretari del Consistori del any passat.

També ha sigut modificada la Comissió encarregada de celebrar ab lo major lluhiment possible lo vinticinqué aniversari de la restauració dels Jochs florals, puig per efecte de dimissions presentadas, han entrat a formar part de la mateixa los senyors D. Francisco Gumá y don Francisco Miquel y Badía.

Las tres gargantas femenils mes celebradas pel mon musical, la Lucca, la Patti, y la Nilsson, están en la actualitat sollicitant l' atenció dels periodistas. De la primera nos diuhen que 's trova a Paris estudiant baix la direcció de Mme. P. Viardot, la partitura de *L' Ambassadeur*, ópera d' Auber qu' ha de cantar proximent a Viena.

La Nilsson ha anunciat ja oficialment lo seu casament ab lo senyor Vallejo Miranda, secretari de la embaixada espanyola a Paris y qu' a mes d' aixó es un escriptor ilustradíssim.

Y la Patti ha arribat ja a Nova-York, ahont creyem qu' en aquestas horas haurá ja debutat ab la *Lucia* de Donizzetti. Escusat es dir que ha arribat també a dita ciutat en Niccolini, puig es ja sabut que la *diva* no acostuma a dispensar a las empresas ab que 's contracta, del ajust d' aquell tenor. Sa intransigencia en aquest punt podrá ser mes ó menos motivada segons la manera de veure de la célebre artista, pero no deixa de ser una tiranía que sols la Patti se pot permetre.

Pero no 'ns fiquem en dibuixos ja que ningú nos hi obliga. Qui no vulga senti 'n Niccolini que no vaji a senti la Patti. Pera 'l que no

sápiga resistir la tentació de sentir la veu privilegiada d' aquesta, quede 'l consol de que si 'n Niccolini canta molt malament, es en cambi un dels homes mes agraciats que pujan trovar-se. Ab ell no resa alló del *sexo feo*.

La Patti, segons ha manifestat a varias personas que l' han visitat en l' Hotel Windsor de Nova York, pensa abandonar la escena en l' any 1884, en lo qual anirá al Brasil pera donar funcions durant quatre mesos, guanyant la friolera de 50,000 duros cada mes.

Avans de passar a América ha permanescut en son castell de Graig-y-Nos, situat a Inglaterra, en lo pais de Gales. Se comptan maravellas d' aquesta residencia que representa no mes qu' un valor d' un milió y mitx de pessetas, costant lo seu sosteniment vint mil duros cada any. Consta de vint habitacions pera allotjar a igual número d' invitats, y todas ellas están amobladas ab verdadera riquesa y gust exquisit.

Es sabut que Adelina dedica una part del any al descans retirantse a son castell. Quan aixó succeheix deixa d' ocuparse per complert de la música; tan sols de tant en tant en Niccolini se permet tocar lo piano, lo qual fá admirablement, puig ha sigut primer premi del Conservatori de Paris; aquestas y las d' una gran caixa de música que costa 100,000 franchs y que en las horas de menjar toca tota mena d' ayres y sinfonías, son las únicas notas que deixan sentirse en lo castell de Graig-y-Nos quan la reyna de las cantantas se retira a reposar a tant sumptuosa morada.

Un sol defecte te dit castell y es lo d' estar situat tan lluny de Londres, pero afirma lo Patti, que en cambi de tal desventaja, l' aigua que brota de sos manantials es de maravellosos efectes pera las afeccions de la garganta, a qual circumstancia atribueix la frescor de sa veu. ¡Llástima gran que tan saludables qualitats no s' hajan deixat sentir en la veu de 'n Niccolini, que prou deu saber lo gust d' aquella aigua.

A Paris ha tingut lloch ab gran solemnitat la segona representació del drama de Víctor Hugo *Le roi s' amuse* qual estreno tingué lloch en 1832 durant la monarquia de Lluís Felip, que no cregué convenient seguir autorisant que 's poses en escena, prescripció que continuá baix l' imperi del tercer Napoleón.

Ab aquest motiu lo Teatre Frances, s' ompli per complert d' una escullidíssima concurrencia en la que figuravan quantas celebritats conté Paris, com també la major part dels individuos del cos diplomátich. Lo mateix President de la República assistí a la funció, é igualment lo gran duch Wladimir de Russia y nostre embaixador lo duch de Fernan Nuñez.

La obra sigué perfectament acullida essent objecte Víctor Hugo al sortir del teatro d' una entusiasta ovació.

Pera formarse una idea de lo que serian disputadas las localitats pera aquesta funció, baste saber que s' arribaren a pagar tres mil franchs d' un silló d' orquesta.

Entre 'ls escriptors catalans, potser no hi haurá qui ignori que M. Savine es un discret literat provensal, aficionadíssim al estudi de las literaturas regionals, especialment a la de nostra terra. Es ell que sovint dedica extensos articles de crítica a las publicacions de Catalunya, honor que las lletres catalanas no mereixen gayre sovint dels escriptors de més enllá del Ebro.

En l' últim número de la excelent revista bibliográfica que ab lo títol de *Polyblion* se publica a Paris, apareix una crítica bastant deta-

llada de algunas obras publicadas en catalá, extenentse particularment sobre *La Orientada*, poema d' en Francesch Pelay Briz, las obras del malaguanyat Bartrina, las *Llegendas catalanas* de na María de Bell-lloch, los *Cuadros populares* d' en Vilanova y 'ls Jochs florals del any XXIII. Ocupantse del periodisme que defensa la causa catalanista, dedica frasses de deferencia a las diferents publicacions qu' aquí 's publican. Per nostra part no hi ha per que dir quan aghim l' atenció qu' hem merescut de la revista ultra-pirenáica, a la qual hem de correspondre en tot lo qu' ella 's mereix.

L' Ateneo Barcelonés acaba de celebrar la sessió inaugural del present any academich, acte que revestí la major solemnitat y que doná ocasió al doctor D. Lluís Góngora, nou president de la corporació, a pronunciar un brillantíssim discurs en lo qual exposá la manera com l' estudi de las ciencias naturals ha influít en lo progrés humá, anant a cercar arguments pera sa téssis a la historia dels temps primitius fins a nostres días. Aquest discurs fou magníficament acullit per la numerosa y distingida concurrencia, reunida en lo saló de cátedras del Ateneo, que saludá ab entusiastas aplausos l' acabament del discurs, com també diversos pasatjes del mateix. També fou objecte d' aplausos la memoria llegida per D. Pompeyo Gener, secretari del Ateneo, en sa memoria descriptiva dels travalls de la corporació, durant l' any qu' acaba de finir. L' Academia de Ciencias naturals y drets, dedicá també solemníssima sessió a la recepció del nou academich, lo jove y distingit arquitecte, D. Joseph Domenech y Estapá. En son discurs s' ocupá lo neofit academich de la Geometría projectiva y sas aplicacions a l' art arquitectónich. Lo senyor Domenech fou apadrinat por D. Francisco de P. del Villar, que pronunciá també un excelent discurs de presentació.

La vida del mon sabi comensa a renaixer en Barcelona, despres del ensopiment, en que ha permanescut sumit durant tot l' estiu, per diferenciarse potser del altre ensopiment qu' experimentan alguns reptils en la estació del hivern.

RAMON E. BASSEGODA.

NOSTRES GRABATS

DON ESTANISLAO FIGUERAS

Vegis la página 339.

PAU PIFERRER

Segons consigna Corominas, en sa continuació del *Diccionari d' autors catalans* de Felix Amat; nasqué don Pau Piferrer y Fábregas, a Barcelona als 11 de Decembre de 1818.

Cursá filosofia en lo Col·legi de San Pau y Jurisprudencia a l' Universitat de Barcelona, essent notable sa aplicació y las bonas disposicions que demostrá.

L' any 1837, escrigué en lo folletí del periódich *El Vapor*, essent molt alabat son estil nutrit y pintoresch, é inseguint sas aficions y aptituts, escrigué un judici crítich de la nova ópera d' en Vicens Cuyás, *la Fattuchiera* y lo de las óperas *Marino Faliero* y *Zampa*.

Comensada per l' insigne don Francisco Parcerisa la coneguda obra *Recuerdos y bellezas de España*, l' any 1839, escrigué pera la mateixa Piferrer lo primer volum de Catalunya, ilo de Mallorca y vint y viuyt entregas del segon volum de Catalunya, essent molt notable l' erudició que desplegó y de gran estima la fluidesa d' estil, la vivesa de las imatges y demés galas que fan d' aquella producció literaria un joyell molt estimable, principalment atenentse a la manera usual d' escriurer en aquells días.

Continuant infatigable en sos travalls literaris, l' any 1847, fou director a Barcelona de son periódich *La Discusion*, y minat per sufriments crónichs, morí jove als 26 de Juliol de 1848.

Fou sa mort un dol públich y estimant la posteritat sos escrits en lo molt que valen, en lo Setembre del passat any, fou colocat son retrato en la galeria barcelonina

catalans il·lustres de pintat per don Joseph Miravent, y llegint, don Marian Aguiló la corresponent Memoria, en la que fent resaltar, com era degut, las dots més recomenables de l' amich, condensá en l' estudi crítich, los mérits del literat, que per molts títols ha sigut considerat com á digne é ilustre fill de Catalunya.

LA LLAURADA

Totas las diferentes feynas de la vida del camp, son á fa vegada que lentas y fatigosas, poéticas é interesants per la manera especial com dehuen efectuarse.

La sembra, lo batre, la brema, totas donan lloch á quadros hermosíssims y no menos succeheix aixís y casi principalment ab la llaurada.

La terra ha descansat algun temps després de l' última cullita, sos terrossos s' han apilonat y endurit, des-puntan ja en diferents indrets erbas parásitas qual llavor ha portat lo vent de diferents punts, ó bé tenen ja sos germens en las capas inferiors dels camps; y quan ja está próxima á obrir sas portas la fecundant primavera, lo pagés junyeix á l' arada un parell de bous, ó de valents matxos, y ab la ferma rella, comensa á obrir en lo camp los llarchs y rectes solchs que prest engolirán las novas llavors.

Desde la matinada en que lo sol ixent daura los nuvols, fins á la vesprada en que rogenchs vapors amagan los últims raigs del sol ponent, lo llaurador posada ferma má á l' arada, trepitjant la remoguda terra, sol en mitg d' un extens camp, pot donar á sa imaginació lo mes lliure vol, li venen á la memoria las cansonetas que entonaren ja sos pares y sos avis, la esquella de sas adzembles ab son continuat «tanch, tanch,» forma un estrany y sempre igual companyament á sa tonada, somnia ab lo fruyt que pervindrà de sos treballs, mira ab goig los carregats nuvols de l' horisó que deurán assahonar dintre pochos dias la llavor esparramada, y si ab un día no dona fi á sa tasca, la segueix tots los consecutius ab la mateixa fé y tranquil·litat, aprenent del silenci y de la llibertat en que 's troba, aquells aforismes y veritats de bon pagés, que se reflexan en sas costums, aforismes tan senzills, com sovint d' una certesa in-contrastable.

Lo malograt Balaca, reproduhí molt bé una d' aquestas ocasions, descobrintse detrás del dilatat camp de la llaurada, lo cim del campanar y d' algunas casetas del no llunyá poblet y en lo tot de la composició, imprimí aquella poesia que acompanya sempre com queda dit, als profitosos y variats treballs del camp.

MIGNON

Popularisada queda per la soperba ópera de Ambrós Thomás, la simpática y casi ideal figura de Mignon, aquella noya sustreta de casa de sos nobles pares casi en l' infantesa, y agregada á una tribu de bohemis los que vista sa hermosura, la fan alternar en sas foras y jochs d' equilibri, fins que millora sa sort pasant á viure en opulent y honrada casa, ahont l' ha conduhida un gentil aymador.

Envá l' havia molt temps cercada son pare, qui carregat d' anys y de pesars, comensava á perdre lo seny, havent posat per sa má foch al palau d' un de sos nobles parents, ahont se celebrava una gran festa. Cantant ab sa arpa per las encontradas de son país, se captava la general admiració, y trobada sa filla, la que com es de suposar no 'l reconeix, restituit lo pobre anciá al palau de sos avis, ahont es també conduhida Mignon, las joguinas y prendas de sa infantesa que li son enenyadas, una per una, li portan á la memoria aquells primers anys y reconeixent á son pare, es conduhida al altar per lo noble jove que molts anys feya l' estimava.

En son estat desvalgut entre 'ls bohemis, ha representat M. Jules Lefèvre la simpática figura de Mignon; vesteix lo vistós trajo de la tribu, porta la singular lira oriental ab que acompanya sas cansons, y posada dalt d' unas rocas á las voreras de la mar, somnia ab un passat que no pot definir, y ab singulars memorias mitj esborradas d' opulencia y benestar, deixant per alguns moments de puntejar la dolça lira ab que altres vegadas acompanyava á solas, melancólicas cansons, quan entre la tribu tenia que acompanyar las dansas báquicas desenfrenadas.

VETILLA DE SANTA CECILIA

Plenas están las historias eclesiásticas y molts hermosas llegendas, dels passos principals de la vida de Sta. Cecilia, mártir del sigle III, qual nom segons l' ilustre cardenal Wissemán, deriva de que aquella distingida y opulenta patricia romana, era cega y per aquest motiu fou anomenada Cecilia, ó sia «la cegueta.»

Era verament sa familia, una de las més nobles de Roma, y sa casa una de las més opulentas. Convertida al cristianisme pel Papa S. Urbá, una vegada sa familia resolgué casarla ab l' ilustre jove Valeriá, li comunicá que tenia fet vot de virginitat y aixís perseverá ab son

marit en lo matrimoni, fins que aquest ab son germá Tiburci sufri lo martiri per confesar á Jesucrist.

Desde llavors, Cecilia, que habia tingut desde l' infantesa predilecció per la música, la que també estimavan sos pares, se dedicá asiduament á concórrer á las catacumbas de Roma, ahont eran enterrats los mártirs; cuydava de la bona disposició de sos sepulcres y de que cremessen las llantietas de vidre ó bronzo, posadas á diferents indrets d' aquella xarxa de carrerons, y ella encara que cega, servia de guia á molts que no gosavan arriscarse sols, per sas giravoltas.

En aquells singulars altars de las catacumbas, escavats en la mateixa pedra, eran celebrats sovint los sagrats Misteris, y entre lo coro de veus que entonaban los himnes, la veu de Cecilia, pura y argentina, destacava de singular manera y era l' encant de la multitud de cristians allí reunida.

Lo Prefet de Roma, Almagni, ordená la confiscació de sos bens, la que no pogué efectuarse perque los havia repartit entre 'ls pobres; ordená la presó de Cecilia, y aquesta, á despit de sas ordres y amenassas de que tindria que sufrir cruels martiris, no volgué renegar de sa fé. En consecuencia fou manada ficar en un bany d' aygua bullenta ahont permanesqué vint y quatre horas sens sentirne cap sofriment.

Maná llavors lo Prefet que fos degollada, mes haventli donat lo botxi tres cops d' espasa al coll, encara la deixá ab vida y aixís permanesqué tres dias en sa mateixa casa, exhortant als cristians á que no 's apartessen de sa fé.

Aquests últims moments de Sta. Cecilia, l' any 232, en los que fou vetllada pel Papa S. Urbá, son los que ha volgut representar lo distingit pintor de Bruselas Juliá de Vriendt.

Estesa la Santa sobre son llit de mort, en una sala pavimentada ab preciós mosaich, se descobreix lo peristil d' ingrés á la casa ab sa preciosa columnada, y per allí un celestial coro d' angels canta ab melodiosas veus y resonants arpas las llaors de la santa verge y mártir. Embauma la sala lo perfumador posat á l' un costat dels peus de la llitera, que te á l' altre lo vas de bronze ab la branqueta de xiprer pera las absolucions, y poch més enllá sentat en un tamboret ó *subsellium*, lo Papa S. Urbá, reflectiu y en continuada oració, fá la vetlla de la virtuosa y caritativa joveneta, flor de l' iglesia cristiana, tan preciosa com las flors posadas á son capsal, al peu de l' altar disposat ab primitiva rudesia.

Disposá lo Papa S. Urbá, que lo cos de Sta. Cecilia fos depositat en los ninxos de las catacumbas entre 'ls bisbes martirs, y traslatat més tart á una de las Basílicas de Roma; son preciós sepulcre de marbre te damunt una hermosa figura de Maderno, molt semblant á la que conté nostre grabat.

SORTIDA DEL REMAT A LA PASTURA

Entre las molts composicions d' en J. Pahisa, las mes d' ellas paisatges publicats ja en la ILUSTRACIÓ CATALANA, es molt notable la que avuy honra sas planas ab lo ja expreat títol.

Una frondosa arbreda dels entorns de l' antiga vila y avuy populosa é industrial ciutat de Tarrasa, ha donat peu al distingit dibuixant, posanthi ab acert, pera animar l' escena, una surtida de un nombrós remat de bestiar que vá á la pastura.

Las triscadoras ovellas y moltons, s' apilotan pera adelantarse envers los prats ahont tenen ja acostumat pasturar altres dias, segueixen frech á frech las petjadas del pastor que porta la devansera, temént sempre los salts y giravoltas del lleuger gós que vá y vé en torn del remat, vigilant pera que no s' esgarrie una sola ovella.

Bona llum y bonica perspectiva, son las principals condicions que avaloran aquesta composició, y no cal dir que en tots sos detalls, especialment en las corpulentas socas y espés brancatge dels arbres, no deixa res que desitjar, essent lo dibuix valent y ben entés, ideat y executat per una má experta que sab ahont dehuen buscarse los efectes realistas ó idealisats segons, l' ocasió.

CARAVANA EN LO DESERT

Entre las comoditats de nostre occidental civilisació, apenas se té una idea de lo que son los inmensos deserts d' Africa y Asia, ahont solament petits monticuls de roca, destruheixen l' inmensa monotonía del llansol d' arena que s' agita com flexible tela, al impuls d' aquells terribles y horrorosos vents que portan en son sí un calor sofocant pròxim á l' asfíxia, y asfíxiat verament algunas vegadas.

Nostre grabat reproduceix un fragment d' un d' aquests deserts de l' Asia, dels entorns de Jerusalem; y son aspecte esglayador, sens una mata, sens un arbre, nos dona á entendre molt bé los perills y privacions de la caravana, ó sia comitiva d' árabes montats en sos camells, que atravessen aquells llansols d' arena pels indrets solament coneguts per experts guías.

Ab escassa provissió de dátils y altres menjars sechs, passen devegadas aquestas caravanas quatre y cinch dias sens trobar lo mes petit estany, consumeixen ab parsimonia sa provissió d' aygua, y sols los camells de forta musculatura y llargas camas, passen aquells dias sens sofriment, apellidantse per aixó ab justicia, las naus del desert, puix sens ells fora casi imposible atravesarlo.

L' HEREU

La mort sobrevinguda dintre una casa pobre, tal es l' assumpto del quadro de Teofil Pattini, qual severa veritat se troba tan cruament expresada, y quina herencia de pobresa y dolors ha donat lloch al títol *L' hereu*.

Aquest quadro que figurá, essent molt elogiat á l' Exposició de Milan, forma justa simetria, ab la estátua que figurá á la de Turin, esculpida per Orsi y titulada «Ton prohisme» (*Proximus tuus*.)

Lo forsut pagés després d' haber treballat molt temps la terra, sofrint totas las inclemencias, ha mort. Era robust segons demostra sa osamenta, més sas foras han sigut abatudas sens recurs. Sos bens están á la vista, algunas eynas que la viuda ha retirat pensant que algun dia podran servir pera son fill, y una mala capa que cubreix casi tot son cos.

Una vella estampa blanqueja en lo fons d' aquella desolada cambra, es una imatge santa, y ella tal vegada impedi que l' ira desbordés en lo destrossat cor del pobre jornalero de la terra, renovant las venjansas que un dia sembraren l' incendi y la mort entre los feudataris y esclaus de la gleba.

De tot aixó no 's dona pas compte l' infantó que mitg nú s' arrosega per la cambra, y aquest es qui succehint al difunt en la posesió de sos mesquins bens, se titulará com sovint se veuen altres semblants casos, *L' hereu*.

EDUART TÁMARO

DON ESTANISLAO FIGUERAS

UNA altra gloria de Catalunya que des- apareix: un altre barceloní ilustre que baixa á la tomba, deixantnos lo recort de sa bondat, lo exemple de sos actes. La pátria está de dol ben sovint, perque es impossible deturar la marxa del temps, la desaparició successiva de las generacions. Los que quedem podem plorar als morts y procurar imitarlos en lo bé que feren. ¿Perqué no ha de estar en nostras facultats darlos vida sens terme, aixís com podem inmortalisarlos en la memoria y en las crónicas?

En la perdua de Figueras, hem de lamentarnos sobre tot de la perdua de un amich, que sempre ho fou, y de veras, de quants lograren estar ab éll en relacions. Cór d' or, pur y franch, no regatejá á ningú sos serveys ni son carinyo; jamay fou inconsequent en sa amistat y portá lo companyerisme fins al sacrifici; no escatimá penyoras de son afecte y no 'n negá may la paga. Per ço ja en vida y sens buscarho recullí lo fruit de esta conducta. Pochos homens tingueren més ampla coneixensa que éll, ni deixaren més gent favorescuda. Si fou menor lo número dels agrahts, no fou pas culpa de éll.

Pot ser que ni s' en adoná; perqué sa benevolencia era exesiva. Com home públich habia sigut molt calumniat y cruelment ofés á vegadas per personas que li debian gratitut y li pagaban malament. Ni en un sol cas habia buscat reparació particular de la ofensa, ni recorregut á la justicia humana en demanda de castich contra los ofensors. Sa conciencia netíssima lo posaba á cubert dels miserables atachs, com poderós blindatge de una nau. Sa mateixa natural bondat li feya trovar petita ó escusable la falta.

Com home de familia fou exemple de casats durant molts anys, y als últims de sa vida ho fou de pares carinyosos. La primera muller, santa dona si n' hi ha, estava afectada de una crónica enfermetat que doná motiu á que l' amor que li tenia Figueras se convertís en adoració y en sacrifici de abnegació contínuo. Era encantador contemplar lo interior de aquella

família reduïda á marit y muller vivint l' un per l' altre; y lo primer, representant de la forsa y de la independència en nostra societat, ajunyintse á la agradable esclavitud del matrimoni, retirant dejorn, omplint á sa companya de esquisits cuidados, y tenint la delicadesa de seguirla, pera contentarla, en la práctica de certs ritos que no eran los de sas propias creencias.

Quinas fossen aquestas, difícil es dirho, tan difícil com penetrar en lo sagrat de la consciència individual. Ell mateix en un solemne acte públich confessá sa fé en un sol Deu tot poderós y justicier; ab lo acte de sa mort, s' ha declarat fora de tot gremi de religió positiva. Sas paraulas y la manera com tractava en vida estas questions espinosas, lo presentaban com volterriá, en lo que no 's distingia de la major part dels homens ilustrats del dia, que no son en lo fondo més que volterrians, encara que pretenguen per moda ó interés aparentar un altra cosa. Los que tractaren á Figueras saben que sa religió era una moralitat esquisida, una bondat inacabable y una tolerancia exemplar.

Las condiciones de gran intel·ligencia que l' adornaban son de tots ben conegudas. A ellas

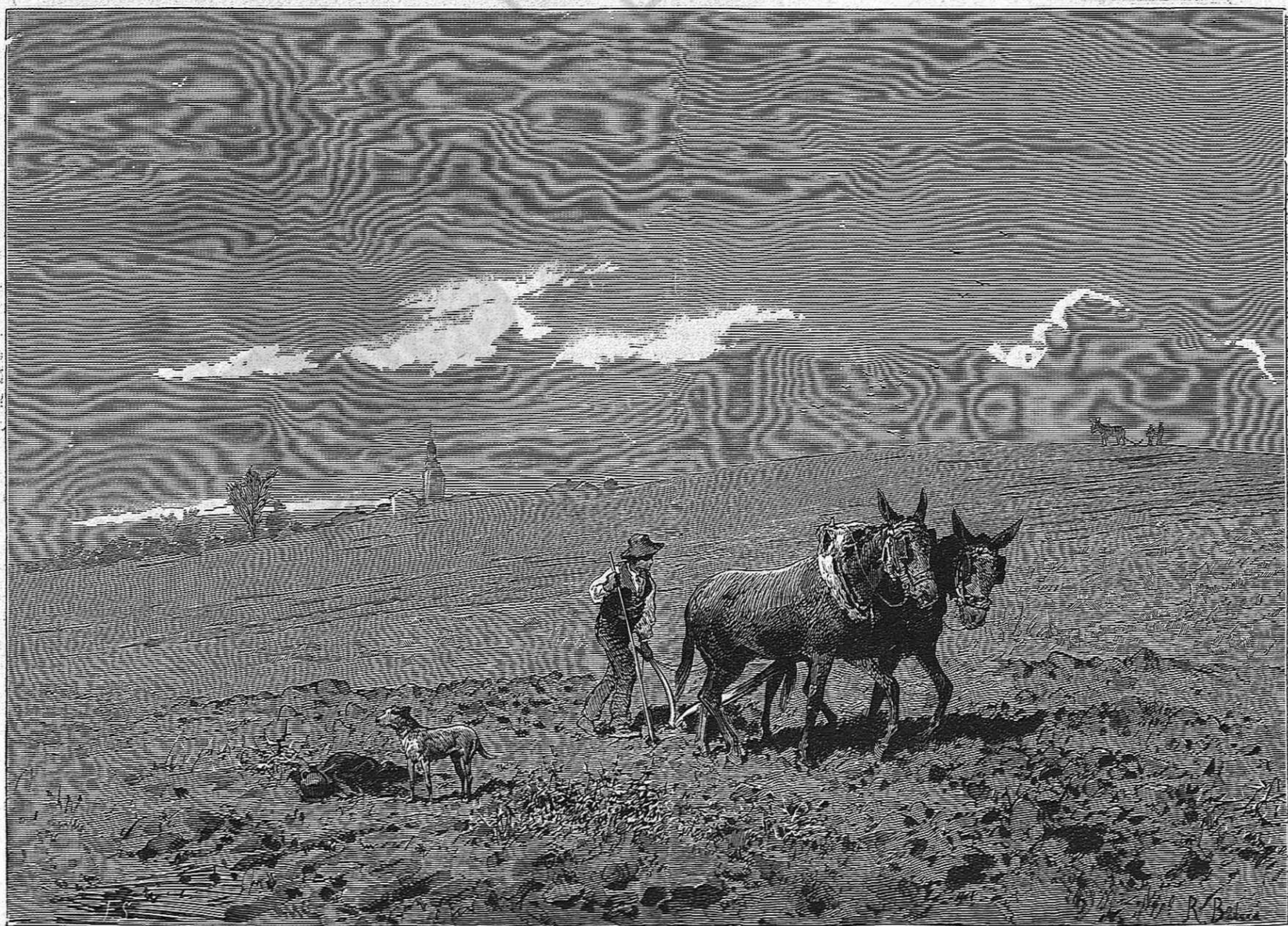

PAU PIFERRER

degue sa verdadera celebrat, habentla alcansada molt mes gran en aquet concepte que com á home polítich; en qual terreno no li permeté donar á coneixer tota la extensió de sas facultats de home de govern, la índole del partit á que sempre pertenesqué, ni las accidentadas y fugitivas circunstancias en que ocupá lo poder.

Pensava clar y parlava clar, tenin lo dó de generalisar, característich dels mestres. Parlant ab ell, sempre se aprenia alguna cosa. Formá entre los primers advocats de la capital de Espanya y en lo foro y en la tribuna se conquistá fama justa de gran orador, tant repentista com apassionat; triunfo no petit en un catalá que ha de dominar un idioma que no es lo natiu y dissimular la pronunciació propia. Era correcte y elegant, en general sobrio, sempre oportú, perque parlava ab lo cor á la ma; y com desdenyava lo artifici retoric y los efectes convencionals, jamay deixava de trovar lo color y to á proposit.

Professá la abogacia mes pera defensar la justicia que per obtenir una fortuna. Molts foren los clients á qui patrociná per res ó per petites retribucions. Professá la política mes peraju-

LA LLAURADA — DIBUIX DE R. BALACA

MIGNON — QUADRO DE JULES LEFÈVRE

dar lo adveniment de la llibertat que pera crear-se una posició. May fou rich y no volgué, empero, cobrar la cesantia de ministre. Eloqüent lliçó que ha passat desapercibuda per molts homes d'ordre y de no ordre.

En tot fou sa nota dominant la bondat. Las lluitas del foro, las batallas y perturbacions dels partits poguerent crearli adversaris; mes no lograren ferli enemichs. Al contrari tingué bons amichs de tots colors y per tots ha sigut acompanyat son cadavre, últim tribut prestat per lo carinyo.

Arribat lo dia de las alabansas, n'ha obtingut un coro numerós; no tan gran com ell se mereixia, pero digne coronament de una laboriosa existencia dedicada al be. Sols los esperits ruins ó envejosos poden pensar ó parlar mal del ilustre patrici.

Com amants de las glorias catalanas hem vist en ell un dels capitosts que en terra forastera han sostingut á sa deguda altura lo pendó de las barras; porque, com diria en Torres Amat, lo sabi crítich, aquest no deu sols son brill á los que ab las proesas militars y derramant la propia sanch han salvat la patria del furor dels enemichs ó dels horrors de la anarquia, sino també á aquells altres pacífichs ciutadans que han ilustrat lo mon ab las benéficas llums de sa sapiencia.

Sigalhi al benvolgut amich y compatrici lleugera la terra y trovi en lo judici que invocaba del Etern lo benevol fallo que correspond á sos mereixements.

GONZALO SERRACLARA.

EPÍSTOLA A TIBURCI

Non lo dico per voí, che siete honesta...
DUCCA D'OSSOLA.

¡Quanta llástima 't tinch, ó car Tiburci, des que he llegit tes estimades lletres!
¡Quanta amargura dins mon cor deixaren los folls dictats que m'has tramés en elles!
¡La dolça llibertat, aquella santa divinal calma que 'l solter ostenta, com ostentava lo romá patrici la vara, del llibert hermosa ensenya, abdicar vols en brassos d'una dona, dins un infern mortal pérdréla intentas?
¡Casarte vols en aquest any de gracia que lo bon gust del gasto sols impera!
¡Vols, Tiburci, que tot lo que tu guanyis s'emporti 'l vent en plomes, flors y sedes?
¡No 't basta l' admirar la delicada fresca bellesa de les filles d' Eva, sino que vols ab les tués mans tocarla sens pensar, ¡ay! que pot desferse en elles com se desfá la blanca neu, plorosa, al bés ardent del sol de primavera!
¡¡Casarte vols!! Ho veig y encara estátich ab ta carta en les mans, llogesch ses lletres una y cent voltes ab tórbada vista d'esperansa cercant un sol concepte:...
¡mes, tot en va! Ben clarament me diuhen que ta resolució, Tiburci, es ferma; que 'l jou del matrimoni sols desitjas; que d' Hymeneu l' antorxa encendre esperas!
Y aixó no es tot. No es prou per llatzerarne mon pobre cor d'amich, dirme l' extrema fatal resolució; cal demanarme consells á mí, pera cercar la bella, la casta esposa que companya 't sia y al jou te lligui ab la fatal cadena.
¡En qué 't so may ofés, ingrát Tiburci, que pera butxí teu tu m' escullascas!
Digam' amich; ¡si 'l cèch alát encara en contra teu no ha desparat ses fletxes y l' aire de ton pit en sospirs tristos no ha volat de ta boca á una finestra: perquè casarte vols? Perqué junyirte al pesant carro que la Parca fera tan sols pot desjunyir?... Mes ho pregunto y resposta ta carta 'm dona certa:

«No es que mon cor, tu dius, cremi entre flames
«enceses per bells ulls, ni rosses trenes
«lligat lo tingan; vull un matrimoni
«senzill. . enrahonat... de conveniencia!»

¡Aixó 'm conforta un poch! Ton cor es lliure y escullirla podrás ab clara pensa; y com si l' argument d' un drama fessis pensar podrás, escena per escena les de la vida nova que desitjas calculant de primer tots sos efectes.

¡M' aconhorta, Tiburci, que no sias imbécil com aquells qu' encara creuhen imprescindible amor pe 'l matrimoni: ¡Imprescindible amor!! La conveniencia lo càlcul, l' interés, lligams fortissims qu' ajuntan voluntats! L' amor, l' afecte, lo compartir les penes y les ditxes viure ab la vida d' una esposa bella; aixó será, á lo més, bo per escriure insípida ó ridícula comedia.
Lo gran, lo bo, lo just, lo melló, es viure, no del amor, Tiburci, de la renda!
Si pensas tu també aixís com jo penso, consells donarte puch, fer la ressenya de les triades qualitats que tingas de exigir á la dona que escullascas.
Escolta, donchs, y en ta memoria graba los consells que 't tramet mon bon afecte.

Cerca la dona; no en la llar tranquila cuidant la casa y la paterna hisenda, que aixó trovarho pots fins á montanya y ho sab fer la més rústega pagesa: Cércala á allí 'hont lo bon tó s' ajunta y ab fines frasses parlan mal les llengües, ahont les enemigues mans s' encaixan y 's besan les dones que 's detestan.
Allí ahont á voltes, l' or y sederies serveixen per cubrir baixes miserias y ahont Chopin y Hérz, sense saberho, instrumentan punxantes melopeas!
No 't preocupis de brillants mirades ni t' entusiasmis per sedoses trenes; no cerquis cor... pero pren informes de si té dot la noya, ó quant de renda. Calcula ab son vestir y ab los seus gustos si l' actiu y 'i passiu just s' anivellan y si 't surt be lo compte, pots llavors mira si 't plau son ayre ó sa bellesa.

En quant á religió, no 't preocupis: mentres diga «¡ay Senyor!» ó «¡Santa Vergel!» vage á missa de dotze y porte llibre y 's quedi en lo cancell mirant distreta l' aixam de jóvens qu' en la porta riuhen y fuman y á las pollas fan l' aleta; ja n' hi ha prou, puig en los temps que corran óure missa, s' enten aná á l' iglesia.

Quan ja l' hajes trovada y lo contracte firmat y llest, per fi vos benehescan y ja per in eternum t' agarrotin los brassos y 'ls capritxos de la bella; quan sols vos deixin en la nupcial cambra: ¡Ab Ovidi, oh Tiburci, llavors pensa, puig vas á presenciar tals metamórfosis com may imaginá 'l llatí poeta!

Devant del clar mirall que la retrata caure veurás l' hermosa cabellera, y cuidadosament guardar en capses aquells sedosos rulls y llargues trenes. Com si Proteo fos, veurás ta esposa cent y cent formes pendre diferents, que li darán lo ferro y la branilla, la guata y lo cartó, lligams y empesa. Les finas ceyes, tant ben arquejades y de ses galtes les dos roses fresques, lo coral d' aquells llabis que enamoran, lo rasgat d' aquells ulls que llampaguejan, la neu de coll y front, veurás, Tiburci á impuls d' una tovalla desapareixer!
¡Sí! Pot ben ser casarte ab una rossa y en lo Talam trovarte una morena!!

Y aquí dech advertirte qu' es molt fácil que 'ls càlculs que haurás fet esbullats tregas puig pot ser ta muller una Senyora que en gastar ab bon gust se distinjescas y gastí com á cent lo que en cinquanta en lo teu pressupost apuntat veyas.
Esser podrá molt be que no derrotxi en joyes de valor, diamants y perles, sino, que molt modesta, la quincalla orneji lo seu coll, ses mans y testa:
¡Aixó es l' economia, si be ho miras, elevada... á la última potencia!
¡Cent duros, per exemple, gastarias en joyas d' or, ó be en diamants y perles mentres ab joyes de plaqué ab setanta

ó vuytanta ta esposa s' acontenta!
No tens dret de queixarte, amich Tiburci:
N' economisas vint ó potser trenta,
No fas mal d' ulls als lladres ni als doméstichs y quan de moda passat sia, ho llensas!

Dócil has d' ésser als decrets despótichs de la voluble Moda y si esta ordena per llevarse un vestit, per eixí un altre, un altre per menjar y altre per beure; acota 'l cap, obra 'l calaix y apunta en ton llibre de caixa: «Tant per teles, ná la modista tant; flors y sombreros «cintés, guipurs y failles, etcetra, etcetra; y enfront d' esta partida, com á entrades: «admiració d' uns quants; maledicencia, «suposicions no gens caritatives... suma les cantitats y després resta: ¡Veurás quin resultat més agradable! veurás quin bon profit per honra y renda!

Si may per may á ta muller s' acosta un galant cavaller, en eixes festes que entre The y Rigodon las horas passan y prenentla del bras, á volta 's llensan en lo vértich del wals; si gelosia sents rosegarte 'l cor; ab fas serena somriu á tots, mossega 'l llabi, canta y ab quatre amichs procura de distreure: que en eixos llochs se té per més ridícul la gelosia que la condescendencia.

¡Y arribará 'l gran dia! En la ufanosa planta de tón amor, una poncella exclatará, oh Tiburci: serás pare, que diuhen que 's d' amor ditxa suprema! Desd' ara per llavors, jo recomano á ta inexperiencia aquest precepte: «Per robusta que vejas á ta esposa «no vullas may, Tiburci, que nodresca «lo fruyt del vostre amor: donal á dida, «mes que sia per tu una sangonera.» ¡Se desmillora tant, criant, la dona; es flor tan delicada la bellesa y la paternitat deu ser tan dolça descartada de totes les molesties!
Digam, sino; ¡quant guanyan aquells pares que plé 'l cor d' ansietat, dia y nit vetllan al peu d' aquell bressol, ahont suspira lo tros de ses entranyes, que agoneja?
¡O á quant li surt, pots dirme, al altre pare que oblidantse dels anys sos jochs barreja ab lo tendre infantó que entre ses cames passa y traspasa somriguent alegre?
¡Lo que es jo, per ma part, puch dirt' Tiburci, que may he vist donarne una pesseta!
Ja sé que diuhen molts que d' aquest modo entre pares y fills l' amor s' engendra; mes no oblidis que 'l massa amor es causa de menyspreu, segons duhen á Castella. . y creume, mon amich; dels fills que tingas mellor qu' amor, exigeix d' ells respecte qu' un pare es com un rey, que tot ho mana y ha de obehir tothom lo qu' ell ordena.

Ja prou t' he dit pera que escullir pugas y ahont y com l' esposa que apeteixas: ¡Si 't plau la que he pintat, tornam resposta, (si es que á casarte ab ella 't dessidascas) y jo 't prometo per present de bodas un clau robust y un bon cordó de seda!

† FELIP PIROZZINI Y MARTÍ.

Febrer, 1876.

UN RECORT A LA MEMORIA DE 'N BARTRINA

VOLGUÉ la casualitat qu' en la tarda del dia dels morts, recullits en nostre quartet d' estudi, ahont no volem ocultar qu' han transcorregut les hores millors de nostra vida, nos vingués á la má, casi sens saber com, lo volum en que la familia del malaguanyat Bartrina publicá coleccionades ja fa mes d' un any, les obres de tan singular ingeni.

Les campanes llensavan al ayre sos melancólics sons, semblants á sospirs d' ánimes en pe-ne que's queixessen amargament del oblit en que aquí á la terra se les tenia, y al fixarse nostres ulls en lo nom d' aquell que fou un de nostres millors amichs, y qu' anava estampat en la co-

berta del llibre, sentirem en nostre cort com alguna cosa que se semblés a remordiment. Encarregats per lo simpàtic Director de LA IL·LUSTRACIÓ CATALANA de parlar en aquesta revista de dites obres, acceptarem gustosíssims tal comisió, no perquè entenguessem que l'anavam a des-empenyar com ella 's merexia, sinó tan sols perquè ab ella se 'ns facilitava una ocasió de rendir tribut al in-negable mèrit del nostre amich. No som d'aquells que creuen que 'ls treballs de crítica se pugan fer al volar de la ploma, y sens qu'avans s'hajan avalorat detingudament les qualitats y defectes de la obra somesa a l'anàlisis; qui procedeix de tal manera, es opinió nostra, que 's manifesta desobres descortés ab los autors y 'ls fereix en una de ses mes justes susceptibilitats puig, per insignificant que sia l'obra que 's llense a la publicitat, suposa quan menos una cantitat de treball que te dret a que sia apreciada en son just valer. Pero aixó no es obstacle pera que reconeixem que la oportunitat es una qualitat, digne de ser atesa pe 'ls que de crítica escriuen, y tant mes quan per regla general aquet género de treballs solen apareixe en publicacions periódiques, qu'en mes ó en menos están destinades a informar a sos lectors de quant de notable mereix fixar la pública atenció en un ó altre sentir.

Serveix tot aixó pera manifestar que comprem perfectament los càrrechs que s'hajen pogut dirigir a LA IL·LUSTRACIÓ CATALANA, y dels quals ab tota puritat de justícia sols nosaltres ne som mereixedors, per l'olvit en que fins ara ha tingut a les obres de 'n Bartrina, despres de fer mes d'un any que han vist la llum pública, olvit qu'a no venir completament justificat en lo íntim de nostra consciencia, per accidents y desgracies que 'ns ha fet vessar no poques llágrimes, nos daria també la rahó d'aquella sensació de remordiment de que hem parlat algunes ratlles mes amunt.

Sia dit, també en disculpa del Director de LA IL·LUSTRACIÓ que no s'ha perdut pera recordarnos mes que sovint lo seu encarrech, del qual no cregué convenient rellevarnos per súpliques que l'hi ferem ni per motius que l'hi exposarem.

Y pera sortir d'una vegada de compromís, y pera no desperdiciar una ocasió que potser no se 'ns presentaria altra vegada, anem a dedicar algunes línees al llibre de nostre malaguanyat amich, complint al mateix temps qu'ab ell, ab la IL·LUSTRACIÓ CATALANA, puig tot s'ho mereix una publicació que tan simpática hauria de ser a tots los que 's diuen catalanistes.

La família de 'n Bartrina tingué 'l bon acert al colleccionar les seves obres, d'acompanyarles a manera de prefaci per dos excelents articles qu'escriguren los coneguts literats senyors Sardá y Almirall, figurant lo primer al davant dels treballs en prosa y acompanyat l'altre algunes de les obres en vers que produhi 'l numen del insigne fill de Reus, y diem algunes, per que allí s'hi trovan a mancar les que forman la collecció titulada *Algo*, que per qüestions editorials no 's pogueren incloure en lo llibre de que anem a parlar.

En Sardá y l'Almirall, potser mes lo primer que 'l segon, demostran en sos treballs que coneixen a fons la personalitat literaria de 'n Bartrina; tot lo que en ella hi ha de típic y de característic es apreciat justament, de tal manera que pera formar judici sobre 'l malaguanyat escriptor creuem que lo mes oportú seria remetre a nostres lectors als treballs a que acabem de referirnos. No son treballs extensos en que sos autors, com succeheix en moltes ocasions, procuren mes atreure sobre sí mateixos l'atenció del lector, que no pas sobre l'obra qu'es-

tán encarregats de presentar al publich, pero ab tot y aixó res passa desapercbut a la escrutadora anàlisis de dits senyors.

Acabem de dir qu'en Sardá demostrava en son prólech que coneixia mes la personalitat de 'n Bartrina que no pas lo senyor Almirall. D'aixó ja 's deduhirá la casi conformitat de nostras idees ab dit senyor y de bona gana transcriuriam aquí planas enteras de son treball, que suscriuriam sens lo mes petit mirament.

Era en Bartrina, com diu molt be lo senyor Sardá, mes aficionat als primors y filigranes del anàlisis qu'a les grandiositats de la síntesis, y aquí está, a nostre entendre, lo verdader secret de sa manera de ser, per tot extrem original, que cautivava, en que no fos mes que de moment, als que estavan molt lluny d'acceptar la majoria de les seves conclusions. Be fa, lo senyor Sardá, en recordar al final de son treball una frase de Goethe perquè ab aquest ilustre geni d'Alemanya te en Bartrina mes d'un punt de contacte en que no sia mes que baix lo punt de vista de son escepticisme y dels coneixements enciclopedichs qu'havian abdos arribat a atresorar. Tant prompte se trova en lo llibre de que parlem un article de pura erudició com páginas incomparables de poesia, com altres treballs que suposan un caudal mes que regular de coneixements científichs. Enire aquests últims figura la conferencia que doná en l'Ateneo Barcelonés sobre l'America precolombiana, que com es sabut fou prou pera mouer una revolució en lo seno d'aquella doctíssima entitat. Allí, despres de posar en evidencia quan a fons tenia estudiat l'assumpto que debatia, fa per primera vegada justícia a molts que fins ara no n'havian merescut del mon sabi; a pesar de l'escola en que militava en Bartrina, no dubtá en posar a cobert ab datos, irrecusables algunes vegades, y sempre originals, als primers conquistadors de las Américas y als missioners que colonisaren aquelles apartades terres, de les acusacions de bárbaros y fanatichs de que han sigut objecte per part de molts. Pero despres de manifestarse tan noble en aquet punt no 's desdenya de recabar los aplausos de la multitut per medi de declaracions exposadas de una manera tan crua, qu'estava molt lluny de ser justificada.

D'aquí data la popularitat d'en Bartrina entre certa clase de gent; los que may s'haurian recordat de que en ell existia un gran poeta y un talent de primera forsa, sufcient pera comprendre las mes apartadas ramas del saber, l'aclaman y l'exalsan com a son mes entusiasta campeó. Y res te de particular, tractantse d'una imaginació jove, que se sentís desvenenir per l'aureola de que se 'l rodejava y qu'allavors no dubtés en escriurer lo que may hauria arribat a escriure d'altra manera, obligantlo mes d'una vegada a incorrer en manifesta contradicció ab sí mateix. Si en Bartrina no hagues olvidat la *moraleja* d'una faula escrita per ell mateix y que diu:

A igual método se inclinan
muchos, y renombre obtienen,
no por la voz, que no tienen,
si no porque desafinan

no hauria escrit poesías com la que du per titol *Te Deum laudamus*, ni s'hauria atrevit a estampar pensaments com aquestos:

En el templo budhístico, la estatua
del Dios Vichnou se vé
y en su ojo izquierdo centellea y luce
un brillante mas grande que una nuez.
Inmenso es su valor; solo en el mundo
por su tamaño es...
la virtud vale mas, no por mas bella
sino porque es mas rara su altivez.

Si ha algú que realment no tinga dret a ser esceptich, es segurament lo malaguanyat escriptor. Rodejat d'una familia modelo, de la qual era estimat ab deliri, comptava per altra part ab numerosíssims amichs entre totes les classes y opinions; d'ell pot dirse ab molta rahó que si tingué adversaris no tingué ni un sol enemich, al menys qu'ho fos d'una manera conscient, perquè en veritat hi ha motiu pera afirmar que no l'hi volian molt be, aquells que coneixent sa impresionabilitat y sos entusiasmes de jove l'impel·lian a determinades corrents. Son talent era tingut en molt per persones de reconegudísima ilustració y 'ls que tenian la ditxa de possehir lo secret de sas mes íntimes accions sabian perfectament qu'havia portat a cap actes que revelavan una noblesa de sentiments com per desgracia no está avuy molt al us. En aquest punt si que hi ha que confesar que 'n Bartrina era un verdader hipócrita. Habia de ser ell, ell que posehia un cor inaccessible a tot lo que no fos hidalguia y desinterés, ell quals actes d'abnegació han sigut ja en aquestes hores tinguts en compte per Deu, ell que verdaderament era incapas de fer mal a ningú, ell que podia apreciar en lo santuari de sa familia tot lo que val la virtut, qui havia de renegar de la mateixa dedicantli uns versos tan depressius com los que mes amunt habem citat.

Habem dit també qu'en mes d'una ocasió se contradeya en Bartrina: ¿Qué te de particular aixó en un esperit impresionable com lo seu y qual imaginació solia excitar-se tan vertiginosament? En Bartrina, que tan lluny havia anat en sas conclusions, fins al punt de que, rendint tribut a lo que alguns apostols de la ciencia moderna han donat ja com a lleys inqüestionables que regulan la evolució dels sers vivents, s'havia convertit en fervoros darwinista, no dubtá per altra part en renegar de la ciencia y de sos procediments, estampant vulgaritats referents a la medicina, millessima y una repetició de lo que en tots temps han dit respecte de la mateixa, personas que, per sa absoluta falta de coneixements, no podian deixar de dir altra cosa.

Tot aixó per lo que 's refereix a en Bartrina com a pensador. Tant nos ha ocupat baix aquest concepte perquè realment era 'l mes ocasionat a la polémica, com facilment conpendrá tothom.

No 'ns ha d'ocupar tant en Bartrina escriptor, perquè en aquest punt no hi ha molta distància per recorre entre las afirmacions dels uns y dels altres.

Es convicció nostra qu'en Bartrina coneixia a fons lo mecanisme de la llengua castellana, però ho es també qu'aixó no 's pot deduhir de la lectura de les seves obras. Poques d'aquestes a escepció de la poesia titulada *El temor Dei*, felicíssima imitació de les del Arcipreste de Hita, n'hi ha que sian filles d'un treball detingut; escrites casi totes elles al volar de la ploma, puig per una part no l'hi permetia altra cosa sa rapidesa de concepció y per a'tra part se veyia cohibit per le perentorietat ab que debian publicarse, ja que moltes d'elles foren destinades a revistes y periodichs, no deixan ab tot de manifestarse en los escrits d'en Bartrina un desembras en la dicció, una manera tan gráfica d'expressar los conceptes y una sobrietat en son estil, que mes de quatre celebrats escriptors no han arribat a conseguir sino despres de llargues vigilies.

Y opinem d'aquesta manera, tant per lo que respecta als treballs en prosa com a les composicions poétiques incloses en la collecció de 'n Bartrina. Y ja que de poesia parlem, sians licit pronunciarnos decididament en contra dels que no concedeixen a nostre amich lo titol de poeta. Fent cas omís de la poesia *De omnia re scibili*,

VETLLA DE SANTA CECILIA

QUADRO DE 'N JULIÀ DE VRIENDT

que per formar part de la col·lecció que en vida publicà en Bartrina, no 's conté en lo llibre de que avuy parlem, y que per sí sola basta pera que son autor pugui dir-se poeta, ne deixa escrites d' altres que 'ns recordan á autors celebradissims. Entre altres que podriam copiar, ho fem ab la següent:

Lo sùblime es sencillo. A la infinita combinacion de líneas que en el lienzo deja el pincel que el fuego sacro agita; á las notas sin fin en que se agota la inspiracion del músico mas pura, la música prefiero y la pintura del mar, que es una línea y una nota.

**

També 'ns consta que havia dedicat alguna atenció al estudi de la llengua catalana, per lo que en converses particulars ohirem dir á nostre amich y de lo qual per altra part ne dona fé, si be qu' en molt petita escala, un lleuger article titolat *Francés antiguo y catalan moderno*, que forma part del llibre que 'ns ocupa.

Diu molt be lo senyor Almirall que 'n Bartrina no concedia al llenguatge altra importancia que la d' un medi d' expressió, lo qual no fou obstacle pera que abrases ab entussiasme la causa de nostra renaixensa. Qui llegeix les poesies catalanes de nostre amich n' haurá ple convenciment; en ellas lo fondo ho es tot; la forma significa ben poca cosa, procediment qu' está molt lluny de ser inexcusable, ja que ha sigut erigit en sistema de tota una escola literaria.

Y encara que aixís no fos ¿qui seria capás de inculpar á n' en Bartrina per la laxitut que 's permet en lo tocant á regles literaries al llegir poesias com la seva *Epistola*, sátira terrible contra les mires hipócrites, quan no superficials que están de moda en nostres temps, l' hermo-sissim quadro titolat *Per Nadal*, y casi totes les poesies amoroses qu' en llengua catalana escrigué aquella privilegiada inteligencia? Y ja que 'n aquet punt estem, tenim verdadera satisfacció en consignar que no hem trovat en tota la serie de poesies catalanes de nostre amich, cap d' aquells pensaments á que 'ns habem referit en altre lloch d' aquest ja pesadíssim article y per los quals no habem dubtat en ferli car-rechs, procedint de la manera que sempre habiam procedit en vida de 'n Bartrina y qu' ell nos agrahia de cor, segons nos ho manifestá en repetides ocasions. ¿Qui sab si no veyentse obligat á vestir ses obres ab una llengua forastera, sa ploma traduhia mes fidelment los sentiments qu' alimentava son cor?

Y aquí hem d' acabar. Si realment la memoria de Bartrina mereixia qu' ab alguna amplitut se parles de las sevas obras, també compremem que 'ns habem apropiat mes espay del que 'ns pertocava, en aquet número de LA IL·LUSTRACIÓ. Disculpens lo recte de nostres intencions al tributar aquest recort al que si admiravam com á gran talent, reconeixian tambe com á una de les ànimes mes nobles qu' habem trobat en lo decurs de nostra vida.

Llástima gran que sa vida agitada y febrilment estudiosa vingues á matar en la flor de sos anys una inteligencia tan esplendidament vigorosa. De no ser així, hauria portat á cap treballs de verdadera trascendencia, metodisant sos estudis y donantlos una base que sempre 'ls hi havia mancat. Hauria compres tambe millor als homes y al mon, puig no consisteix lo coneixels en manifestarse esceptich y descregut, y en conseqüencia hauria donat á certas ovacions y al favor de certa clase de gent lo valor que 's mereixian. La Providencia ho disposá d' altra manera y no hi ha mes que acotar lo cap á sos inescrutables designis.

M. SALA Y CASANY.

SANTA CECILIA

Cantava l' ocell en lo verger del Amat
RAMON LULL.

Sola cantant y sonant
s' está en sa cambra Cecilia,
ohint respondre á sa veu
angélique melodies.
Son espós la 'n entra á veure:
—Qué hermosa ets en tes delicies!
Cecilia, si 'm tens de grat,
be 't plaurá ma companyia.
Vostra companyia 'm plau,
peró mellor la tenia;
tenia un Angel de Deu,
del Deu que 'l meu cor estima.
—Si vegés son Angel bell,
jo á ton Deu estimaria.
—Si la fe us obris los ulls
de cara á cara 'l veuriau.—
Ja confessa á Jesucrist,
á Jesucrist y á Maria,
y en lo llibre del seu cor
escriu llur santa doctrina.
Lo bateja 'l Pare Sant
vora les aygues del Tiber,
lo bateja sant Urbá
sant Tiburci l' apadrina.
Quan es ben net de pecat,
s' entorna á veure á Cecilia;
la troba ab son Angel bell,
bell com lo sol de mitx dia;
sos vestits son com la neu,
sa cara un raig de celstia,
y en sa má dues coronas
de roses alexandrines:
—Les coronas que veyeu
per vostres fronts son teixides,
son teixides al cel,
sota 'ls rosers de Maria;
no les esfloran los ayres,
ni la calo les mustiga.
Coronas de verge son,
jo prou vos les posaria,
peró rosades de sanch
se us tornarán més boniques.—

JASCINTO VERDAGUER.

LOS NIBELUNGS

Poema heróich d' Alemanyia

(Continuació)

SIEGFRIID MARXA DRET ALS NIBELUNGS

VIII

DER la platxa se dirigí Siegfriid, portant son Tarnkappe, cap al port ahont trová sa barca en la que entrá fet invisible. Després partí ab tanta rapidesa que deixava enrera al vent.

No hi hagué qui reparés en lo que menava la barca, la qual volaba lleugera gracias á la forsa de Siegfriid, que no era poca. Tothom creya qu' anava impel·lida per un fort vent sense saber que qui la conduhia era 'l fill de l' hermosa Sigelinda.

En una nit y un dia arribá á un reyalme molt poderos, puig tenia més de cent marcas d' extensió. S' anomenava Nibelunglandia y en ell hi tenia 'l cavaller son inmens tresor.

Ben sol arribá 'l cavaller á una gran illa atracant desseguida sa barca y marxant cap á una montanya, en la que s' aixecava un castell y ahont va anar á demanar alberga, com fan tots aquells á qui ha rendit un llarch camí.

Arribá devant de las portas de dit castell, las quals trová tancadas, fidels guardadoras del honor de la fortalesa. L' home desconegut de tots trucá fortament, mes aixó ja estava previngut, puig en l' interior del castell hi havia un gegant que feya la guarda del mateix, tenint sempre sas armas ben aprop. Aquest gegant fou qui digué:—«Qui es que tant fortament truca á la porta?»

Siegfriid va estrafer sa veu y digué:—«Obriu eixa porta á un cavaller, que de no, está disposat á fer sentir son enuig á molts que prefereixen á tot, son repós y sas comoditats.»

Aquesta resposta irritá al gegant guardiá lo qual ple de coratge correu á sas armas y 's posá 'l casco en la testa. Allavors embrassant son escut obri la porta y furiosament va llansarse sobre Siegfriid:

—«Qui podrá ser que s' haje atrevit á interrompre 'l son de tants valents cavallers?»

Y son bras colpejava á dreta y á esquerra. Nostre foraster se preparava á defensarse pero 'l guardiá ho feu

tan bé que ab una barra de ferro l' hi va destrossar rápidissimament sa cota d' armas.

Lo cavaller estava en un perill imminent y creya que anava á morir, ab tanta forsa lo colpejava 'l gegant.

Tant rudament combatian que tot lo castell retentia, ohintse la ramor de la brega, fins en la cambra mateixa dels Nibelungs. Per fi, Siegfriid pogué rendir al guardiá tan completament que va agarrotarlo ab fortas lligaduras. Ben prompte la nova s' extengué pèl pais dels Nibelungs.

A través de la montanya, un nano salvatge, lo valent Albrich, ohí la ramor de la lluyta. Sens perdre temps prengué sas armas y correu allí ahont se trobava lo noble foraster qu' acabava de lligar al gegant.

Albrich era tan brau com fort. Portava elm y cota de malla y en sa ma un feixuch fuet d' or del qual penjavan set pesantas bolas. Ab ell ferí tan rudament l' escut del cavaller que va destrossarlo en gran part. Lo cavaller torná á temer per sa vida.

Allavors va desferse de son escut destrossat y va ficar sa espasa en la veyna, puig no 's proposava matar á son contrari.

Sols ab sas mans va precipitarse soore Albrich, al que va agafar per sa barba grisa y l' arrastrá ab tanta violencia que l' hi arrancá dolorosos crits.

Lo valent pigmeo va exclamar llavors en alta veu:—«Salveume la vida, senyor. Si no 'm fos prohibit lo rendir vassallatje á altre cavaller, qu' aquell á qui vaig jurar ser son servidor fidel, jo vos ne rendiria avans de morir.»

Siegfriid va lligar á Albrich, com havia fet ab lo gegant, y ho feu ab tanta forsa que no fou poch lo mal que l' hi feu. Lo nano l' hi preguntá:—«Com vos dieu?»—L' altre respongué:—«Me dich Siegfriid y penso que dech ser ben conegut vostre.»

—Me complasch en saberho, digué lo nano Albrich: ja he tingut ocasió d' experimentar las vostras hassanyas qu' os han fet dignes de ser lo rey d' aquest país. Jo estich prompte á servirlos en tot, si 'm deixeu á salvo.

Siegfriid l' hi respongué:—«Partireu ab tota pressa y condhireu aquí, á mil Nibelungs triats entre 'ls millors dels vostres cavallers; feu que sápigam ma vinguda. Ja heu acabat lo sofrir.»

Deslligá al gegant y á Albrich. Aquest correu rápidament allí ahont se trobavan los cavallers y ab cuydado va despertarlos:—«Desperteu, cavallers, que Siegfriid vos espera...»

Aquests al sentirho saltaren de sos llits y aviat estigueren á punt. Mil intrépits cavallers s' habillaren cuydadosament y 's dirigiren al lloch ahont los esperava Siegfriid.

Entre aquest y ells varen cambiarse carinyosas salutations, las quals acompanyavan ab graciosos accionats.

S' encengueren antorxas en gran número y s' ompliren las copas ab las més esquisidas begudas. Y després d' haberlos regraciat per haber acudit tan prompte, digué Siegfriid als cavallers:—«Es precis que m' acompanyeu ben lluny d' aquí y á través del mar.» Y en gran nombre s' oferiren ells á seguirlo, escullintsen per últim mil dels millors entre 'ls trenta mil qu' allí habian acudit. Tots se provehiren de sas armas pera emprendre lo viatge al país de Brunhilda.

Siegfriid va dirlos:—«Bons cavallers, he de prevenirvos que porteu rics vestits ab vosaltres, puig en la cort ahont aneu sereu vistos per molts y hermosas damas, devant de las que os será convenient mostrar vostra gallardía.»

No mancará algun ignorant qu' exclami ab lleujeresa: «Aixó es rondalla; com es posible que poguessen reunir tants cavallers? Y ahont pera tan gran número se trovarian los queviures? Ahont trovar tants vestits? Aixó no hauria estat possible, en que fossen servits per trenta nacions.»

Mes ja haureu tingut ocasió d' enterarvos de la riquesa de Siegfriid, puig podia comptar ab lo tresor y 'l reyalme dels Nibelungs. Per aixó ab tot y haberse mostrat excesivament generós, son tresor no minvá poch ni molt.

Al sendemá y molt dematí partiren tots. Quins valents companys havia reunit Siegfriid! Rics trajos y bons cavalls allí no hi mancavan. Aixís y ab la més gran pompa arribaren al país de Brunhilda.

Molts y hermosas donas se trobavan darrera los marlets. La reyna digué:—«Hi ha qui sápigam que son aquells que veig bogar al lluny de la mar? Portan desplegadas velas més blancas que la neu.»

Allavors digué lo rey del Rhin:—«Son mos cavallers qu' en mon viatge havia deixat aprop d' aci. Los he fet prevenir, y veuse aquí, dama, qu' ara arriban.» Aquells espléndits forasters foren admirats ab alegría.

Se veyá Siegfriid ab un espléndit traje en la proa del barco ab un gran número de cavallers. La reyna preguntá:—«Digueume, Senyor rey, dech acullir á aquests forasters ó be refusarlos?»

Lo rey respongué:—«Anireu á son encontre devant de

vostre palau, á fi de que ells comprengan que son rebuts ab complascència.» La reyna seguí lo consell del rey, y ab son saludo distingí á Siegfried, dels demés del estol.

Se 'ls procurá hostatje y s' atengué cuydadosament á sos vestits. Era tan considerable lo nombre dels forasters arribats, qu' á bandadas discorrian per tot. Los burgonds desitjaven tornar á sa terra.

Allavors digué la reyna:—«Jo estaré reconeguda á qui sapiga distribuir mon or y mon argent als nombrosos forasters meus y del rey. Dancwart, lo cavaller del valent Giselher, respongué:

—«Molt noble reyna, vulgaume encarregar d'aquest servey puig tinch la confiança de ferho á gust vostre y de tothom.»

Lo germá d' Hagen se feu cárrech de las claus del tresor distribuint desseguida pródigament los richs presents. A qui desitjava un march, n' hi donava tants, qu' ab ells, tots los pobres haurian pogut viure regaladament.

Res se comptava; los cavallers abandonavan la sala agensats ab ricas vestiduras. Al veure aqueila desfeta la reyna se 'n afligí grandment y exclamá:

—«Senyor y rey, se 'm figura que 'l vostre camarlench no te gayre interés per mon patrimoni; pochs trajos van á quedar-me y mon or está á punt d' agotarse. Jo estaré eternament reconeguda á qui pose fi á semblant desordre, puig talment sembla que 's dispose de lo meu, com després de la meua mort. Encara 'm restan alguns anys de vida pera gastar y esmersar lo tresor de mon pare.

Hagen de Troneje contestá:—«Sapigues, Senyora, que encara resta al rey del Rhin altre tant de vestits y de tresor com lo qu' ha repartit, puig estém decidits á no portar ab nosaltres res del país de Brunhilda.»

—«Aixó no ho fareu al peu de la lletra, respongué la reyna, puig sereu tan amables que 'm permetreu que me emporte vint arcos de viatge plenas d' or y teixits de seda, que 'm pocs distribuïr per ma má al arri-var al país de Burgondia.»

Y com ho desitjava s' ompliren las arcas de pedras preciosas. Son propi camarlench dirigia aquesta tasca puig no 's fiava del home de Giselher. Al notarho Gunther y Hagen exclataren á riure.

La donzella 'ls digué:—«A qui encomanaré jo mas terras? Es precis que jo ab la vostra ajuda pose ordre á tot aixó.»

Gunther respongué:—«Feu compareixer aquí al cavaller que preferiu y á eix lo farem capthost.»

La dama veié aprop seu á un de sos més próxims parents, germá de la seva mare y li digué:—«Permetau qu' os encarregue mas terras y mos castells.» Allavors comensaren los preparatius pera 'l viatge.

Entre sos més fidels cavallers ne va triar mil que ab ella debian navegar cap al Rhin junt ab los mil guerrers del país dels Nibelungs. També s' emportá ab ella vuytanta sis damas y duas centas damiselas de las més hermosas. Tots desitjavan partir y aixís se feu sens perdre temps.

Se 'ls veyá cavalcar ja per l' arena de la platja y en la despedida comensaren las llagrimas dels que restavan. La reyna abraçá á sos millors amichs que 's trobavan prop d' ella y ab vivas mostrás de sentiment abandoná sas terras. Després d'aquest afectuos adeu, se feren á la mar y may més torná la verge al país de sos pares.

Durant lo viatge se regalavan ab las armonias de la música; tot foren diversions. Lo vent los hi era favorable aixís que molt prompte s' allunyaren de la platja, y al adonarsen ploraren moltes donas.

No obstant, durant la travessia, no volgué la reyna manifestar al rey l' amor que l' hi portava. Se reservava proporcionarli aquest goig al arri-var al castell de Worms, després de las nassas.

Traduït per ALBERT PUIGDOLLERS.

(Seguirá)

LA ENVEJA

NOTAS las passions naixen y creixen en lo cor humá—ha dit un sabí,—y jo, ab lo seu permís, trobo que aixó no es pas un acsióma prou eczacte.

Diffícil fóra, á qualsevol que ho intentés, lo probar que la *Gola*—per eczemple—naix en lo cor y en ell hi aníuha. Aqueixa passió embrutidora sols pot tenir relació ab lo paladar ó bé 'l ventrell: de cap manera atany per res á la noble entranya que s' anomena cor.

Tampoch entench que puga probarse que la *Vanitat* trobi allí son naixement. Engendrada per la *Ignorancia y la Presumpció*, quand troba un cap buyt s' apodera d' ell, y ab los fums

mefítichs que despedeix, fins arriba á enterbolar la llum de la intel·ligencia, de aqueix preuhat dó que distingeix al ser racional del irracional.

Lo que no pot ni sisquera discutirse, es que són moltes las passions que en lo cor tenen origen, y qu' entre ellas s' hi troba la de qui avuy me complau parlar; la mes despreciable de totes, la que mes danys pot ocasionar, la que mes tortura al malaventurat ó débil que no sab dominarla, la més terrible, en fi, entre las que afligeixan á la humanitat, la *Enveja*, cal·lificada de pecat capital per lo catecisme cristiá.

Segons lo *Génesis*, la primera de las malas passions que aparegué en lo mon fou la *Enveja*;—la *Superbia* había ja prés forma en lo *Angel del Mal* avans de la creació;—y á la seva aparició produhí ja lo horrorós crim de fratri-cidi, consumat per lo envejós Cain en la persona de son germá Abel.

Las tradicions y orogens de totes las demés religions, regoneixan també á la *Enveja* com á causa fonamental ó bé impulsadora de tots los mals que han afigit ó afligeixen al llinatge humá.

¡Impossible sembla que en lo cor, vas inapreciable, ahont hi troban cabuda lo sentiment inefable del amor matern, afécte puríssim al qui cap mes pot compararse; la virtut, preuhat dó de la Divinitat; y la honrada y honrosa passió del amor per tot lo bó, tot lo bell y tot lo gran que en lo mon s' admira, s' hi aníhui també la rastrera *Enveja*, la mes miserable de totes las passions!

Y no hi ha dubte: en lo cor humá, assecantne y marsintne á son pas las fibras mes delicadas, naix, creix, pren forma y 's desplega aqueix verinós sentiment que, ocupantlo tot, no hi deixa gota d' espay pera 'ls bons instints que 'l bé produheixan, y, al home ennobleixan encaminantlo á la perfecció.

No busquéu compassió en lo cor del envejós; per qué si algun lenitiu troba aquell cor en lo córch que de continuo l' atormenta, si alguna cosa aminva son dolor greu, es quand pot saborejar los sofriments dels demés.

La més encertada, la més gráfica pintura que pot ferse de la *Enveja*, se troba en esta locució popular: «Lo envejós s' aconortaría de perdre un ull, ab tal que l' envejat ne perdés dos.»

Lo envejós no disfruta un sol moment de pau ni de repós; per qué, regoneixent per forsa la superioritat del *Géni*, en totes sas manifestacions, pateix ab ella y s' apena buscant un modo d' enfosquir-la.

Se produheix una obra de art... al moment veuréu á la *Enveja* que pasant per alt sobre totes las bellesas que enclou la dita obra, y que causan sa mortificació, s' afanya en posar de relleu las faltas que observa, abultantlas ó inventantlas, procurant d'aquest modo aminvar ó enterbolar lo mérit del qui la ha produhida.

Se parla de una acció virtuosa, se comenta un fet noble, se fan justos elogis, de un rasgo de abnegació... y com aixó son altres tantas sajetas que 's clavan al cor de la *Enveja*, la veuréu arréu, arréu, rastrejant al entorn dels fets, procurant sembrar dubtes sobre 'ls móvils ó intencions que 'ls han produhit, y, fins empleant la calumnia per desnaturalisarlos ó deprimirlos.

¡Quantas grans obras, quantas descobriments profitosos, quantas invents útils no s' haurán esterilísat ó perdut per los obstacles y entorpi-ments que á son pas haurá posat la miserable *Enveja*...!!

¡Ah! Historia de llágrimas, fora la que contés los ignorats sofriments, los crims ocults, las reconcentradas amarguras ocasionadas per tant funesta passió.

¡Quantas grans homs no s' haurán cansat de las lluytas que habían de sostenir contra enemichs visibles ó invisibles, moguts uns y altres per la mes despreciable de totes las passions, y haurán preferit passar la vida en una oscuritat, privant al mon dels fruys que podían esperarse del seu *Geni* ó de la seva inventiva...!!

La *Enveja* fóu la qui trencá la ploma y reclogué en la miserable rectoría de Vallfogona de Riucorp al enginyós y fecundo poeta, doctor Vicens Garcia, quan lo Parnás catalá, y tal vegada fins la mateixa teología, tenian dret de esperar los més assahonats productes d'aquell privilegiat talent.

La *Enveja* clavá al cor de Viriat lo punyal que estroncá tantas glorias al acabar ab sa vida.

Ella, més que la *Ambició*, fóu la que produhí los horrorosos fratri-cidis del noble Conde de Barcelona En Ramon Berenguer, *Cap d' es-tópas*, y del Justicier Rey de Castella, don Pere primer.

¡Ella fou la qui forjá 'ls grillons de ferro, ab los qui la ingratitud de Isabel primera, reyna de Castella y de Lleó, premiaba 'ls serveys del il·lustre genovés que l' hi había regalat un nou mon!

La *Enveja*, en un camp de batalla, produheix una maniobra falsa per la que queda compromesa ó destrossada tot una host.

En un taller de pintura, barreja substancias nocivas al color, al objecte de que no puga trobarse la armonia y entonació que deuen regnar en tota composició pictórica.

En un teatre, tanca ab estrépit la porta de un palco en la situació mes culminanta de la obra, ó pera que 's perde lo mellor pensament que conté un drama.

En casa, amaga una arracada per que la envejada no puga pararse ab lo parell al sortir á passeig.

Y, en fi, en lo temple, tira sanet á las canadellas, al objecte de que lo celebrant fase visatges al apurar lo cálzer.

Y no estampo aquí més citas ni eczemples per no presentarme difús, y per qué de sobra coneguts y deplorats son en lo mon los mals que ha ocasionat y ocasiona aquesta passió.

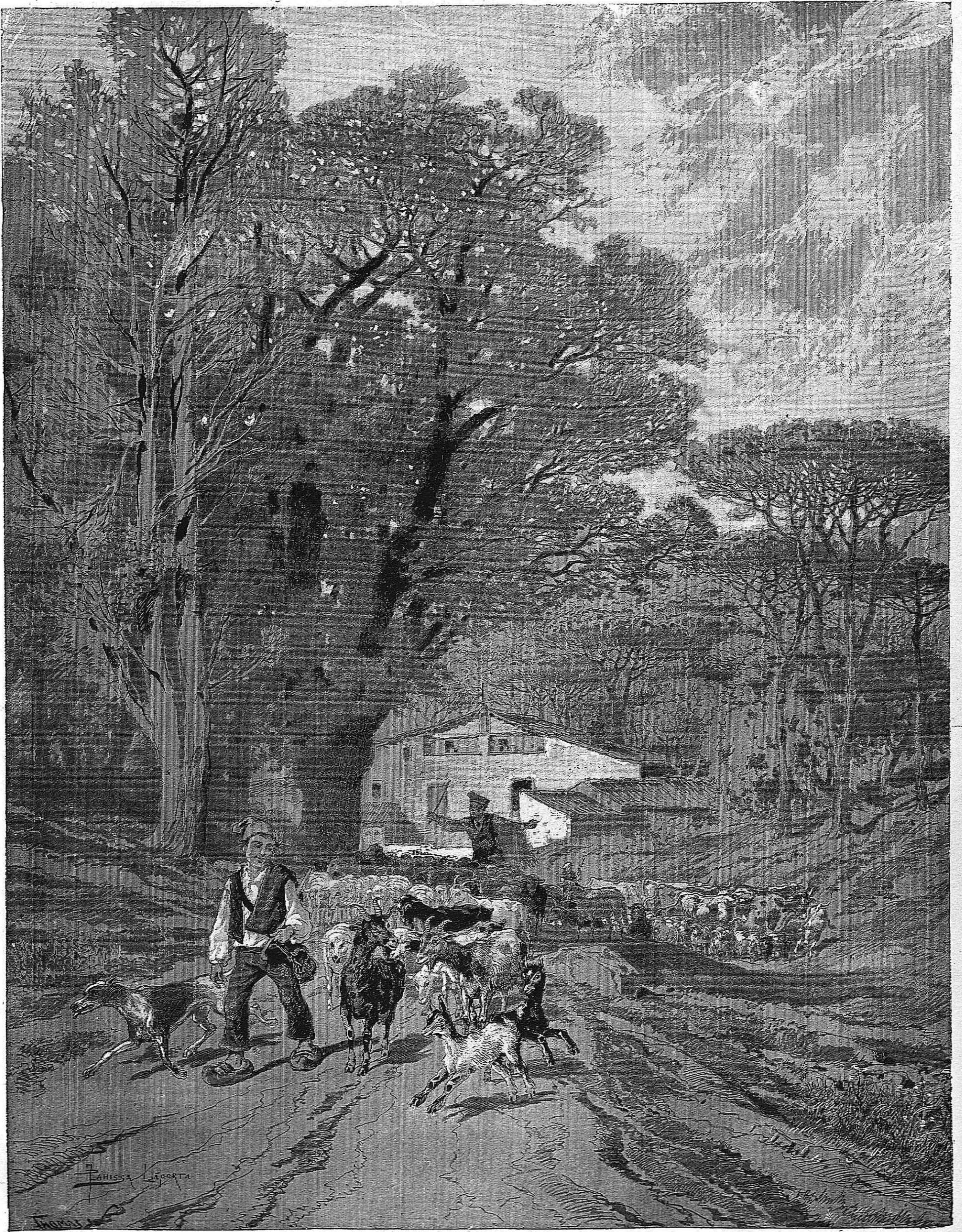
Resultat: que la *Enveja*, comensant per lo mes rastrer y lo més baix, no s' atura ni al devant del crim ab tal de conseguir lo seu objecte: y que ja siga considerada com á vici nefast, ja com á instint pervers, ja com á passió miserable, ja com á pecat capital, es una de las calamitats més grans que afligeixen á la nostra especie, essent de apreciar tots los esforços que pugan ferse, sigan de la mena que sigan, per desarrelarla del cor humá.

BARTOMEU CARCASSONA.

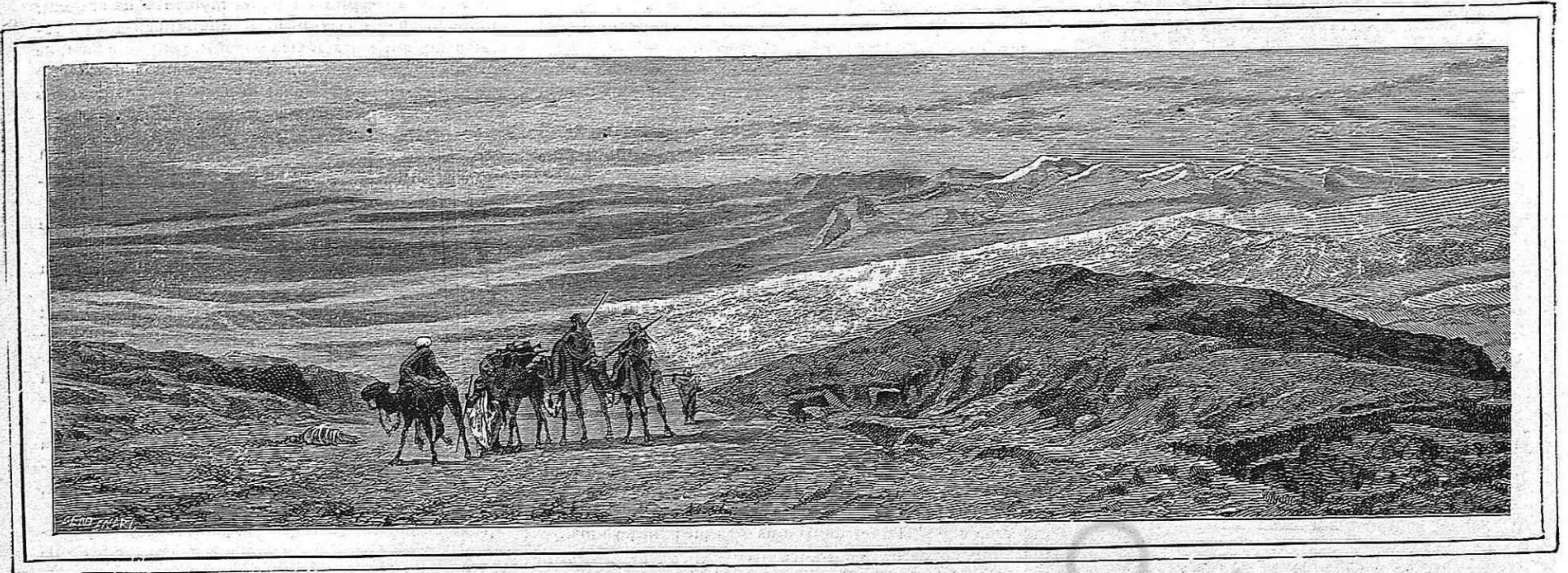
LO PRIMER RECORT

(D' un libre titolat *Primeries*)

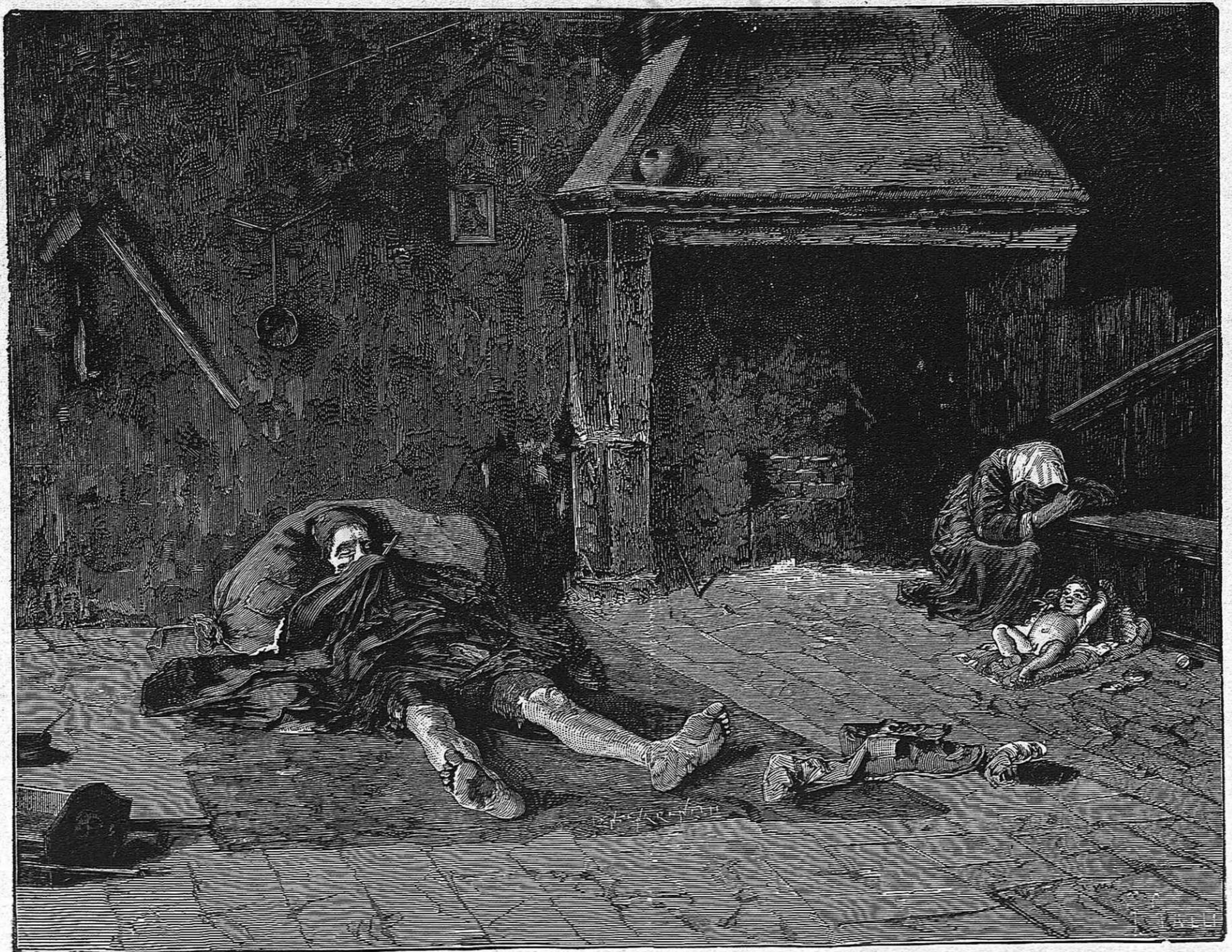
¡Qui a dia mes trist, aymia,
lo dia que vaig marxar!
lo meu cor ja pressentia
que trigaria á tornar.
«No 'm deixis tant prest, — me deyas —
¡que hi faré assi, lluny de tu?»
Per primer colp llavors creyas
que t' aymava com ningú.
¡Quin patir! Quina amargura
prová lo meu pobre cor
al compendre la ternura
del teu ignoscent amor.
Lo temps passava tant prompte
que 'l crepuscol vá arribar
y jo sense dar-me 'n compte
no 't gosava á abandonar.
«Dom un recort!» conmoguda
sentires llavors ma veu

SORTIDA DEL REMAT A LA PASTURA — DIBUIX DE J. PAHISSA

CARAVANA EN LO DESERT

L' HEREU — QUADRO DE TEOFIL PATTINI

«Dom la prenda mes volguda
que tingas á vora teu!»
«No 'n tinch cap» mes desseguida
tornantse ton rostre blanch
't vas fé una breu ferida
y 'n comensá á sortir sang.
Cada rubí de ses gotes
vaig pará ab mon mocador;
assi les guardaré totes
per recordar ton amor.

Avuy les miro assecades
y al contemplar sa foscor,
vaig recomptant les diades
de nostra ausencia y dolor.
Y aixis sempre y quant perdudes
ni casi 's pugan mirar,
mes parpelles espremudes
no 's cansarán de plorar.
Perque será Dolors bella
que no glatirá ton cor;
que s' haurá apagat l'estrella
del auba del nostre amor.

BONAVENTURA BASSEGODA Y AMIGÓ.

¡ C A R M E ! (I

I

DOBRETA...

En son rostre s' hi retratava á un temps la pure-
sa de son cor y la malaltia terrible y fatal de sos pul-
mons.

Cada un de sos ulls, retratava mil diverses sensa-
cions; unas de dolor y de pena, d' amor y de tendresa
moltes altres.

¡Pobre nena....! La dolça rialla esmortehida per la
falta d' aire en sos pulmons, era com la flor que jau
arrebassada pel mestral y qu' encara avants de morir
engalana ab s' hermosura tot lo camp.

Hermosa cabellera mitx desfeta jeya dolsament sobre
sa esquena ab la laxitut d' un cadavre, ab la coqueteria
d' una adolescenta un aixam de menuts y rissats cabells,
formant artístichs embulls de seda negra venian á tren-
çar la nitidesa de son front nacarat y transparent.

Serpenteijinosas venas blavas atravesaban en diferen-
tes direccions sa hermosa cara; y semblaba qu' estaban
recobertes solsament, per una finísima tela, pura com
lo mantell del cel en jorn de primavera.

Una ma cadavérica transparentant sa osamenta, sos-
tenia lo seu cap que 'l dolor moral abatia y la pena ma-
terial doblegaba. Y altra ma caiguda y abandonada
sobre un llit de dol, restaba quieta deumnt sa falda, no
sens que de en tant en tant verificassin sos dits mohi-
ments irregulars dels quals lo cervell no 'n tenia es-
ment.

¡Pobre Carmel... Apenas tindria dinou anys, que ja
sa vida 's veijé detinguda en sa triunfal carrera per una
malaltia tan llarga com fatal, tan penosa com temible.

¡Tuberculosis pulmonar!...

Aqueix estat patològich, habia progresat tant en la
hermosa Carme, que ja habia entrat de plé la tendre
nena dintre de la tísis..... ¡tísis...! paraula que turba
ma llengua quant ella ha de pronunciarla.

¡Tísis y mort!... ¡Mots idéntichs; lletres completa-
ments diferents, una completa sinonimia pera mos
sentits!

Carme, la nena de dinou anys, pura com un àngel,
hermosa com una nit d' istiu de ma estimada patria,
estaba caminant, no caminant, corren depressa cap á la
mort!...

II

Era el 18 de Juny de 1881, lo dia que per primera y
última vegada la vaig veurer.

Carme al entrar en lo vagó en que jo estava en l' es-
tació de Madrid per venir á Barcelona, va mirar-me y 's
deturá breus moments en l' estribo del cotxe.

Aquell rostre d' un ser que fujia de la vida, me vá
explicar tot son sufrir ab llur silenci.

Al moment m' aparto del recó del departament, l' hi
cedeixo á ella, llenso 'l cigarro que tranquilament fu-
maba esperant que 'l tren s' allunyés de la capital per
mí sempre odiada y vaig plègar lo llibre qu' en mas
mans tenia per comensar á llegir durant lo viatge.

¡Perqué llegir un llibre, si tenia aprop meu un pre-
ciós volúm, que m' expressaba ab son mutisme, mes molt
mes qu' una biblioteca entera?...

Forsós me vá ser tancar un moment mos ulls, per de-

tenir ma inteligencia en sa rápida carrera moguda per
la presència en aytal lloch d' aquella nena.

Segué aprob meu son germá que l' acompanyaba, vá
sentarse á l' altra banda y s' adormí.

Carme s' adormí també; pero va adormirse ab aquell
somni propi dels que sofreixen, qu' un mohiment suau
prompte 'ls desperta.

Partí lo tren.
Eran las sis de la tarde y encara la claror diurna me
permitia contemplar embaladit lo rostre fret, expresiu,
alegroy, melancólich y dolorit de la nena companyera
de viatge.

Al esser á Alcalá d' Henares encara dormia pero ab lo
mohiment que fá un tren al deturarse va desvetllarse;
y ab veu ronca, apagada y seguida d' una tós convulsi-
va manifestá luego que tenia set.

Lo seu germá encara dormia,
No per galanteria sinó tan sols per pura humanitat
vaig sortir al finestral del cotxe, á demanar un got d'
aigua á una dona qu' en venia y l' entrego á la Carme.

Va beuren una mica, me retorná el got y ab un mo-
himent de sas llargas parpelles me doná las gracias mes
expresivas qu' he rebut en ma vida.

¡Ornó á dormirse; millor dit vá dormir altre volta
seguint lo tre-que-trech de las rodas ab una tosseta que
cada cop d' ella retronjava dins mon pit y 'm feya mal.

Apoch apoch vá entrar la nit.
Los núvols allá d' enllá al cim de l' aspre serra cam-
biaban rápidamente sas formas y s' engalanaban ab llam-
pants colors que 'ls hi enviavan los ratgs del sol.

Entretant Carme recolsada demunt d' un coixinet
ahont brodat hi habia lo seu nom, estava somniant sens
dubte en plahers y ventura, á jutjar per lo somriure que
's notaba en sos llabis apagats per l' anèmia que la
tenia extenuada.

Lo seu rostre demacrat y radiant de bellesa s' anaba
perdent de ma vista deixant gran recansa en lo
meu cor.

La nit era ja entrada y la foscor regnaba en absolut
per tot arreu.

Los pobles se succehian l' un darrera l' altre mes per
só l' imatge de Carme no apareixia novament á mos
ulls.

En vá obria jo mas parpelles: lo globo del ull, volia
sens dubte saltarme de las órbitas y ma pupila 's dila-
taba hasta el *máximum*.... pero era en vá, Carme no 's
veya.... A la Carme solsament la veyá m' exaltada fan-
tasía.

Pero d' en tant en tant una respiració molt curta y
fatigosa m' expresaba clarament qu' ella estava aprop
de mí.

¡Congoixa eterna!... ¡Greu patir!... ¡Quan tornaré
Febo á iluminar l' espay? ¡Quan será novament que
puga veurer jo aquell sér que tant me dolia contem-
plant'ho?

Aixís reflexionaba jo en lo moment qu' una llum
trista y groguenca vingué á treurem de la meva abs-
tracció.

Un empleat de la vía, habia posat per demunt del
vagó un fanalet en la part mitja y superior del depart-
ament, qu' il·luminá aquella estansa ahont lo silenci
era sols trencat per la veu del conductor qu' anunciaba
las estacions de parada.

¡Gracias!... vaig dir; ja no 'm raca l' ausencia del dia;
ja puch contemplar novament á Carme, si be ab una
llum, que mes y mes abatia mon cor enmalaltit.

¡Qu' hermosa estava!
¡Qué bonica.... y ab quina tranquilat s' atansaba
cada instant en vers la tomba que son sér xuclaba!

¡Será tal volta qu' á Deu l' hi manca un àngel al cel y
vol á Carme?

Ab aquestas meditacions sentia que mon cervell se
anaba enfonsant en un mar de teorías y mos ulls dei-
xaban correr llágrimas per mas galdas mentres sentia
formarse un nús en ma gorja que m' estrenyia com lo
corbatí del sentenciat á mort, quant de prompte un
xiclet estrident de la locomotora y 'ls jays! d' un sér
humá m' arrancaren de mon abatiment

Prompte la veu de que lo tren habia magullat un
home va circular per tot lo convoy.

Ma calitat de metje y l' amor á mos germans me cri-
daba en s' ajuda... pero ¡ay! quant y quant me recaba
separarme de Carme.

Curts moments d' indecisió... ¡moments d' angustia!
Per últim vaig decidir-me per correr al auxili del ne-
cesitat, no en vá m' habian donat un titol en tots con-
ceptes honrós.

En efecte; després de recórrer la vía varem trobar un
sér, un home qu' estava prés entre las feixugas rodas de
la máquina; los mossos de l' estació varen treurel al
sorra de l' anden y allí vaig cumplir ma missió del mel-
lor modo que bonament me fou possible.

Mentres donaba los punts de sutura en la pell del
ferit y enrotllaba venas per tot lo seu cos, lo meu pen-
sament, se fatigaba perdonarse compte de l' estat en que
es trobaria ma companyera de viatge.

¡L' emoció l' ha trastornada potser? ¡Potser la febre
éctica que la consum en aquet moment s' ha acelerat?
Ignora lo que passa y dorm tranquila? pensaba jo, re-
ceptant un antiespasmódich poderós, pel pobre ferit, de
qui vaig despedirmen donant'hi esperansas de curacló
que jo no tenia, tot estenent lo *parte* qu' uns guardias
civils estaban esperant.

III

Carme ansiosa m' esperaba per sapiguer de cert lo re-
sultat del succés.

Ella habia hagut esment, de que jo feya la cura de
primera intenció al home víctima d' un descuyt.

Va ferme mil preguntas y á cada una d' ellas se sentia
mes fatigada.

Me dolia de son neguit y vaig procurá calmarla, puig
gran era la seva ansietat, assegurant'hi qu' era una fe-
rida lleugera sens conseqüencias.

Jo no sé com, pero lo cert era qu' avants d' arribar á
Saragossa l' hi habia prés lo pols varias vegadas, men-
tres l' hi feya mil preguntas heterogéneas y ella ab dol-
sa calma m' habia narrat pás á pás sa vida tota, fins á
enterarme de que 'l seu germá (qu' encar dormia), ana-
ba á Panticosa á buscar la salut en la *Font del fetxe*,
qu' un jorn hagué perdut.

¡Amarch presentiment que sas paraulas me varen ad-
verar, deixant á mon cor ab tota la tenebrosa fosca de
una realitat funesta!

¡Ni may que l' hagués coneguda...! ¡Ni may que la
hagués vista. ..! ¡Tant de bó s' hagués retardat lo meu
viatge tant sols vinticuatre horas!

Carme y jo vam simpatisar tant, nostres cors se com-
prengueren tan aviat, qu' á ella sens dubte van apresu-
rar'hi lo curs de sa dolencia y á mí me van omplonar
d' amarch desconsol y de tristó.

IV

Després de quinze horas de viatge, varem arribar á
Huesca, precisament en lo moment qu' á mí m' sembla-
ba que partiam de Madrid.

¡Huesca!... Cada vegada qu' ho recordo brollan de
mos ulls ruhentas llágrimas!...

Carme, després d' estrenyer ab sa má escardalencia la
meva febrós má, me vá donar una mirada de despedi-
da, que deixá á mon sér com prés d' una esgarrifan-
sa glassadora.

¡La idea del ¡may més! m' aterroritzaba!
La mort ab sas negras vestimentas abrahonada al
coll d' aquella angelical criatura se dibuixá en ma pen-
sa y la deixá ofuscada breus moments.

¡Pobre malalta!... ¡Sortí ab son germá del vagó, per
entrar á un altre que la conduhiria á Tardienta y de
allí á.... Panticosa.

Si funerari 'm semblaba lo cotxe que Carme abando-
naba, mes tétrich y endolat vá presentarse á ma vista
lo vagó del tren de Huesca á Tardienta.

Varem separarnos los dos á qual mes dolorosamente
impresionats.

Ella sempre ab sa rialla melancólica; jo ab los ulls
sempre anegats.

Mentres fou posible, en sa finestreta, ella y jo en la
meva vam darnos l' *Adeu* ab los ulls y ab los moca-
dors.... després....

Tant sols recordo qu' á las set del vespre m' estre-
nyin los brassos del meu pare, un petó de ma mare 'm
sellaba el front y la má d' un germá oprimia la meva
má, mentres jo pensaba ab gran dolor.

¡Carme...! ¡Ahont deu esser are la pobre Carmel!

V

Tres dias després en la «Correspondencia d' Espanya»
llegia unas quantas ratllas que deyan, haberse trobat
morta en un vagó de primera classe del tren que vá de
Huesca á Tardienta una nena de dinou anys, pàlida,
bonica, de bon port y acompanyada d' un seu germá.
Semblaba que habia mort d' una forta homoptisis, se-
gons se veyá la sang llensada sobre un coixí propietat d'
ella, en el cual s' hi llegia ab lletres perfectament bro-
dadas, lo nom de *Carme!*

¡Oh dubte etern!... ¡Pena contínua! ¡Sempitèrn
pesar!

¡Seria potser tal vómit de sang produhit per un eccés
de funcionalisme en lo cor de la nena tuberculosa, de-
gut á las diverses sensacions qu' al meu impresionavan
y qu' en la d' ella se van reflectir?

¡Pobre Carmel!... ¡Hermosa filla d' Extremadura, per-
dónam si aixís fou! Si verament ma sensibilitat t' ar-
rencá d' aqueix mon uns quants dias avants dels que
tenias tu predestinats perdonam.

Perdónam, en mon pecat porto jo la penitencia; desde
allavoras sent'ho tal congoixa, que sols goso sufrinr
pensant ab tú.

Lo cor de cada home es un misteri, lo meu en lo su-
friment á voltas gosa.

PERE MANAUT TABERNER

Barcelona 21 Mars 1882

1) Aquell fet, com tot lo que aquí 's vá narrant es purament his-
tòrich en totes sas parts. Disculpe aixó la falta de condicions litera-
rias del article.—Nota del autor.

BELLAS ARTS

Causas estranyes a nostra voluntat han retardat l'aparició de nostras acostumbradas revistas: avuy per fi y confiantnos a la benevolencia de nostres habituals lectors tornem a empendrer la tasca.

Farem menció de duas obras exposadas a casa del senyor Vidal: una d' ellas deguda al Sr. Cava y destinada al plafó d' una sala, l' altre es firmada pel Sr. Serra (Enrich).

La primera es un oval simbolisant lo dia. Personifica aquest un jove que sostenint una atxa ilumina l' espay; a sa esquerra l' Aurora, una hermosa ninfa seguida del Céfir y de la Rosada acompanyant al varonil Apolo, y precedint a n' aquest aletejan, a la dreta los génis precursors del dia. En la part superior lo firmament plé de llum, en la inferior la Nit rodejada de tenebras.

La alegoria está discretament pensada, las figuras ben distribuïdas tenen elegancia y moviment y lo colorit es brillant, resultant lo conjunt per demés armónich.

Su *Eminencia*, cuadro del Sr. Serra, es una d' aquellas obretas en la que no destaca un pensament trascendental; un estudi en lo que fá gala son autor de la finura de son pinzell y de son toch vigorós y brillant.

En lo establiment del Sr. Parés, lo Sr. Miró ha exposat tres quadrets en los que no brillan notables cualitats de execució, s' hi troba poca armonia del colorit, y fragments en que aquet es purament convencional.

Lo Sr. Meifren té varias telas, pero sols farém menció de la que representa una carretera; la llum crepuscular que ilumina los camps solitaris, está molt ben entesa y las figuras acertadament posadas.

La tela que representa un cementiri y que está collocada en un sever march de vellut clavetejat es d' impressió sentida y mel-lancólica, a la que contribueix l' efecte de la llum.

Un cuadro que si no 'ns equivoquem porta la firma del pintor valenciá Sr. Borrás ha sigut també exposat dererament. Lo jardí d' una casa de camp en la horta de València, en lo que un veterano de la guerra de la independència vestint lo monumental morrió y l' esquit capot d' aquell temps conta sas proesas als pagesos que 'l rodejan. Está ben dibuijat, pero lo colorit es desentonat y crú.

S' han exposat alguns treballs de escultura: en los bustos notem que cents artistas cauhen en la afectació y l' amanerament, s' allunyan de la senzillesa y donan certa importancia a detalls y accesoris a vegadas impropis. Una figureta de *torera* (?) ha sigut exposada en la que aquestos defectes saltan mes a la mirada, apart de la falta de proporció; y lo mateix dirém d' un busto de senyora que té un monumental barret de pelfa ab ploma.

En la escultura la sobrietat es germana de la bellesa.

B.

NOVAS

En la redacció de *La Renaixensa*, tingué lloch, segons se 'ns ha dit, una reunió pera tractar dels medis més oportuns pera realisar a la major brevetat lo monument dedicat al inolvidable don Bonaventura Carles Aribau, reunió a la que fou invitada la premsa de Barcelona.

L' ILUSTRACIÓ CATALANA no pot donar més detalls de aquest assumpto, ja que no meresqué ser compresa entre 'ls periódichs invitats.

Aragon Pintoresco y monumental, es lo títol d' una obra próxima a publicarse baix la direcció de don Sebastiá Monserrat de Bondia y don Joseph Pleyan de Porta, qual text anirà il·lustrat ab numerosas láminas heliogríficas y grabats, reproducció de quant de notable contenen las provincias aragonesas en art ó en bellezas naturals. Aquesta publicació será un resúmen dels fets y proesas dels antics monarcas y comtes reys, un estudi pacient y detingut de sos monuments més gloriosos, una recopilació de datos administratius y geografichs, etnografichs, geologichs, topografichs y fisichs naturals, una compilació de costums, usos y tradicions y un diccionari biográfich de sos sabis y literats, de sos artistas y homes célebres en religió, ciencias, arts y armas y un estudi lo més detingut possible del Aragón antich y modern.

Aquesta obra se publicarà per quaderns de 4 entregas cada una, de las quals costará 1 ral. Las láminas heliogríficas valdrán per duas entregas y 's repartirán dos quaderns mensuals.

A Barcelona están encarregats de la suscripció de aquesta obra los llibreters senyors Puig y Verdager.

La clausura de l' Exposició regional de Vilanova y Geltrú, tingué lloch lo diumenje 25 del corrent més, ab la deguda y celebrable solemnitat.

Fou posat en lo saló de pinturas, un entarimat ahont tenian son lloch respectivament la Presidencia, la Junta directiva de l' Exposició y lo Jurat. Lo saló estava completament ocupat per una distingida concurrència y al

peu del entarimat, ab taula especial, estavan las senyoras de la junta de la tómbola.

Una escollida orquesta situada en lo saló de las esculturas, executá la sinfonia *La Euterpense*, del mestre Manen; y en la testera del saló figurava sota dossor un busto de S. M. don Alfons XII, voltat de palmas combinadas ab los escuts de Vilanova, Barcelona y Valls.

Lo reverent P. Llanas, com a President de la Junta directiva de l' Exposició, obrí la sessió donant la ben vinguda a tots los que habian procurat donar ab sa presencia major lluhiment a semblant acte, manifestant als mateixos son agrahiment en nom propi y de sos companys de junta.

Suspés aquest discurs, lo senyor Puig, secretari de dita comissió, publicá las recompensas concedidas als expositors per los jurats de las respectivias agrupacions y las calificaciones obtingudas, per los objectes exposats. Avans d' ocuparse de cada expositor premiat manifestá que s' havian concedit quatre categorías de recompensa ó sia: Medallas de bronce pera las categorías de perfecció, de progrés y de mérit y després mencions honoríficas. Consigná que habian visitat l' Exposició 23,000 personas, essent 727 las instalacions del local, algunas de molta consideració.

Llegidas las calificaciones del Jurat, continuá son discurs lo P. Llanas, fent una lleugera ressenya histórica de l' Exposició regional, y dedicant entusiastas elogis als vilanovesos senyors Gumá, Soler y Torrents, que adelantaren lo diner necessari pera lo comens de las obras y s' oferiren a cubrir lo déficit que resultés. Elogiá també la Junta de senyoras pel bon resultat de la tómbola qual producte presuposat a 20,000 pessetas, habia donat més de 41,000 si be encara hi habia déficit per no haber redituat l' entrada la cantitat presuposada. Després de felicitar a Vilanova per l' Exposició que habia organísat, a las senyoras per son zel y al jurat per sa imparcialitat y acert, aixís com als expositors pels premis obtinguts, declaró tancada l' Exposició.

D' aquesta quedarán molt bons recorts per tot Catalunya y es d' esperar que alguna de las importants ciutats de la provincia de Tarragona y altres de no menos importancia, imitarán prest lo notable exemple donat per l' industriosa Vilanova y Geltrú.

Lo dissapte 25 del corrent més, l' Associació catalanista d' excursions científicas, celebrá en son típic local de las columnas d' Hércul, en lo pis segon del núm. 10 del carrer del Paradís, lo sisé aniversari de sa fundació.

Ab motiu d' inaugurar lo retrato de don Sinibald de Mas, embaixador extraordinari d' Espanya a la Xina ab la que conseguí firmarhi nostre primer tractat de comers; dit local estava profusament adornat destacantse sobre la testera, que ocupaba un gran tapís del renaixement, los quadros de la galeria d' excursionistas célebres als que s' agregava lo memorat. A sos peus estaban enlassadas las banderas Espanyola y Xina, que descansaban sobre uns escuts de Catalunya y lo basament lo formava un aplech de llores que sostenien diferents obras de Geografia, Paleografia y las Memorias de dita Associació excursionista, destacantse una gran esfera que presentava al espectador las extesas regions de l' Asia.

Llumenavan lo saló uns fanalets d' estil xinésch ab sas borlas corresponents, y los sitals pera lo senyor President y lo lector, eran uns hermosos sillons de baqueta clavetejats de bronze.

A las nou del vespre, obrí la sessió lo president don Joaquim Riera y Bertran, elogiant la fastuosa celebració de la que anomená ab justesa la festa major de l' Associació catalanista d' excursions científicas. Descobert lo retrato de don Sinibald de Mas hábilment pintat per don Tomás Moragas; acte seguit lo secretari segon de la mateixa associació, don Lluís M. Soler, llegí una ben escrita Memoria, en la que detallá los mérits que com excursionista, geógrafo, diplomátich y filolech, reclamavan que don Sinibald de Mas, fos posat en la galeria de excursionistas célebres, determinant ab precisió sos treballs en diferents parts de l' Assia y especialment en la Xina, Japó, Filipinas y altres territoris, qual discurs fou unanimament aplaudit.

Los senyors don Damás Calvet, don Artur Masriera, don Guillem Tell, don Antoni Massó y don Ramon Aguiló, llegiren hermosas poesias, entre las que fou notada per lo característica, *Lo cant del excursionista*, del penúltim; y després d' un expressiu discurs de gracias del senyor President, acabá la sessió a las onze, habent sigut molt concorreguda y animada.

LLIBRES REBUTS

Espigas y flores. Obretes d' en Pau Farríol de Ceret (Justin Pépratx.) Ab aquest títol he reunit lo senyor Pépratx de Perpinyá un aplech de rondallas y faulas, originals algunas d' ellas y traduhidas las més del célebre Lafontaine. En cap manera pot dirse que'l senyor Pépratx

sia un poeta átich, y baix aquest punt de vista compreném que sos treballs no satisfaguen als retorichs. Pero per altra part campeja en tots ells una tal ingenuitat y frescor en la manera de dir, que fa que no 's tardí en sentir simpatía pera 'l poeta. Aquest parla sempre 'l llenguatge del poble de Perpinyá, y encara que fos sols per aquest concepte, deuriam agrahir al senyor Pépratx sa publicació que aporta datos al estudi dels dialectes derivats de la llengua catalana. Per altre part sos assumptos son sempre ben trovats, particularment en las faulas originals, de las quals se despren sens cap esfors la lliasoneta moral que es l' objecte d' aquestas composicions. També son apreciables las traduccions de Lafontaine que 's recomanem sobre tot per sa fidelitat. Al final d' aquesta obra, opuscol de 32 planas en octau, va una taula de noms geografichs usats en l' idioma catalá, ab son significat francés y llatí, que no deixa tampoch de ser ben estimable.

PROGRAMA DE TERAPÉUTICA Y FARMACOLOGIA redactado y seguido en el curso de 1882 a 1883, por el Catedrático de esta asignatura en la Facultad de Medicina de esta Universidad litararia Dr. D. Narciso Carbó y de Aloy.

En obras de l' índole d' aquesta es ahont se manifiestan verdaderament, no sols los coneixements que poseix lo professor en la especialitat per ell cultivada, sino també las qualitats que pera l' ensenyansa desde una cátedra, adornan al que d' ella n' estiga encarregat. Ser sabi no vol dir certament saber ensenyar, puig es completament impossible que sian fructuosos los estudis de ningú—per més que 'ls atresori en inmens caudal—al tractar d' infiltrarlos en las inteligencias dels altres, si 's prescindeixen d' aquells preceptes de método y d' exposició que han tingut sempre per indispensables tots los qu' han pretés figurar dignament en lo profesorat.

Que'l Dr. Carbó, a més de ser un sabi, es un excelent professor, ho sab ja tothom, com també es ja sabut que entre'l número de sos deixebles se comptan a molts que han sigut y son en l' actualitat considerats de una manera ventajosíssima entre 'ls que 's dedican al honorífic exercici de la medicina. De sas excelents aptituds pera 'l magisteri ne respon també, y d' una manera eloqüentíssima, lo *Programa* de que venim parlant, en lo qual hi resplandeixen a més de las condiciones de método y d' exposició més amunt apuntadas, un sello de originalitat que molts autors no logran conseguir, y un judici crítich sobremanera seré imparcial en la manera de considerar los fets, circunstancia molt digne de ser atesa, tractantse d' un ram del saber que, com la Terapéutica, ha sofert y sofreix tant baix lo domini dels teorísadors. Mes nos estendriam en aquestas consideracions a ser altra la índole de nostre periódich, pero en la impossibilidad de ferho nos limitarem a fer un carrech al Dr. Carbó del qual en conciencia no podem rellevarlo y molt menos després de la lectura del seu programa. ¿Es lícit, l' hi preguntem, lo resistirse per tan temps a enriquir la bibliografía médica espanyola, escribint una obra de Terapéutica, qual patró queda tan soperbament trassat ab lo *Programa* qu' acaba de reimprimir? Si es censurable l' activitat vertiginosa ab que desgraciadament l' insuficiencia y la vanitat se llensan a donar las sevas obras al públich, quan menos es lamentable qu' homes del valer del Dr. Carbó no procuren contrarestar sa perniciosa influencia, ab la difusió de sos coneixements per medi de la estampa.

Asociacion literaria de Gerona. — Certámen de MDCCCLXXXI.—No té per que felicitarse la Asociación literaria de Gerona del resultat qu' obtingué ab son certámen literari de 1881. Sobre haberse deixat d' adjudicar sis dels deu premis que en lo programa s' oferiren, no 's pot dir certament que 'ls treballs que guanyaren los restants sian de lo millor entre lo millor. En la secció de poesias, llevat d' algunas segurament conegudas dels nostres lectors, poca cosa hi habém de trovar que logre apartarse de la mitjanía per no dir de la vulgaritat. Las composicions en prosa tenen, potses més importancia. Lo cronista de Gerona senyor Girbal es l' autor d' un treball históric titolat *El sitio de Gerona en 1684* sobre 'l qual dona datos curiosos. Llástima qu' aquesta obra, sia feta ab precipitació sobrada, per lo que requereix sa índole particular. *Moralidad en las artes como fuente de belleza* es lo títol del treball que guanyá lo premi ofert per lo senyor Marqués de Camps, treball que té un regular desenvolupament, si bé 's ressent de certa nebulositat que vela en molts ocasions la claretat dels conceptes. L' altre treball en prosa que guanyá accésit al mateix premi, no deixa de reunir també alguna condició de detall, pero en conjunt resulta una obra trivial y no gayre meditada. Figuran també en aquest volum los discursos dels senyors President, Vice-president y Secretari del Jurat calificador en l' acte de repartició de premis, y d' ells pot dirse que si no son dignes de censura, tampoch se fan en cap manera, acreedores a grans alabansas.

ARMAS

Escopetas pera cassa de un y dos canons, del país y extranger, desde las mes baratas fins al mellor género dels mes celebrats fabricants inglesos.
Escopetas y pistolas de saló Flobert y d'aire comprimít.

ESPECIALITAT

Revólvers y pistolas de Reglament y de butxaca, del Estats-Units del Nort de América.
Canyas de pescar.
Armas antigas y de Toledo.

OBJECTES DIFERENTS

Cartutxos y accessoris. Cartutxos carregats al sistema inglés ab pólvora alemanya é inglesa y ab perdigons forts de Newcastle.
Efectes de gimnassia y d'esgrima.
Panoplias, Perxas, Armaduras enteras del Japó y altres païssos.
Objectes artístichs de ferro cisellat é incrustat de Toledo.
Fuets y espuelas.
Bastons, Boquillas, Petacas, Carteras, Ganivets de las mellors marcas.

BARCELONA — CASAS RECOMANABLES — BARCELONA

<p>"LA EMPERATRIZ" J. Cardona y Baldrich Fábrica de Cotillas Assortit en tolas formas Escudillers Blancs, núm. 3</p>	<p>TRANSPORTS GENERALS JOSEPH VILAR (a) METUS Se reben encàrrecs a petita y gran velocitat pera VICH, PUIGCERDA Y RIPOLL Carrer de Assahonadors, número 11</p>	<p>LAS COLONIAS Magatzem de Comestibles J. Roviralta y Companyia Fernando VII, núm. 18</p>	<p>MANEL SOLÉ Baix de Sant Pere Taller de Llibres Ratllats y Enquadernacions</p>
<p>Botiga Fonda del Carme Joan Boada y Companyia Gran novetat pera senyora; especialitat en articles de dol 40, Carme y Dou, 2</p>	<p>FITÓ y COMPANYIA Agencia de Transports S' admeten encàrrecs pera Vich, Ribas y Ripoll Assahonadors, número 6</p>	<p>PASQUAL PERPIÑA La veritable cerilla d'esperma Al engròs y á la menuda Passeig de Gracia, número 153</p>	<p>AUDOUARD y COMPANYIA Gran Fotografia Rambla del Centro, número 17, 1.ª</p>
<p>Abundant y variat assortit d'articles pera senyora MANEL SABADELL Jerusalem, 4</p>	<p>ABUNDANT ASSORTIT de TEXTS y articles pera senyora SUBIRATS Y COMP.ª Boqueria, 42 y 44. = Avinyó, 2</p>	<p>PEDRO SEGURA Sastreria Santa Margarita, 6, 3er</p>	<p>GRAN TALLER DE LITOGRAFIA Isidro Bages San Pau, 17</p>

PASTA PECTORAL DEL DOCTOR ANDREU

DE BARCELONA

Remey segur pera tots los que pateixen catarros, ronqueras y constipats rebeldes. etc., facilitant sempre la espectoració

TOS

Aquest remey es tan positiu, que ni en un sol cas han fallat los seus bons resultats. A las primeras tomas d'aquesta pasta, lo malalt sent ja un gran alivi que 'l sorprent y anima.

Pera probar la virtut y valer d'aquesta pasta, basta dir que molts facultatius de Espanya quals noms som autorisats per publicar, han curat la tos ab eixa pasta pectoral, despres de haber recorregut á tolas las fórmulas mes conegudas, per qual rahó la prescriben constantment á sos malalts, dels quals rehem cada dia mostrars de verdadera gratitud y afecte.

Es també lo medicament mes cómodo y agradable que 's coneix, no moesta en lo mes mínim al malalt y son sabor balsámich es molt agradable.

TOS

¡BOCA! GRAN ¡BOCA!
REMEY

L'elixir higiénich del célebre metje aleman Dr. Gutler preparat pel Dr. Andreu de Barcelona, es lo mellor dentífich que 's coneix en lo món. Aquest elixir obra d'una manera segura y admirable y sos efectes son sempre los següents:

- 1.ª Calma y evita lo dolor de caixal.
- 2.ª Extingeix lo mal alé y dona frescura á la boca.
- 3.ª Neteja y enblanqueix l' esmalt de la dentadura.
- 4.ª Deté las caries y cura radicalment l' escorbut.
- 5.ª Dona fixesa á las dents y caixals, puig vigorisa las genivas de tal manera, que las fa insensibles als excessos de caló y fret.

Aquestas y altres ventatjas se conseguen sempre ab l' us del elixir del sábi aleman Dr. Gutler, essent d' absoluta necessitat á tolas los famíllias que estimen en alguna cosa la important salut de la boca.
Se venen tots eixos medicaments en las mellors farmacias de las principals poblacions d' Espanya y América així com Fransa y Italia, Inglaterra y Portugal.

Prospectes gratis

ALIVI Y CURACIÓ
Ó SOFOGACIÓ DE TOTA
CLASE DE **ASMA**

ab los cigarrillos balsámichs y los papers azoats

Fumant un sol cigarrillo fins en los ataques mes forts del asma se sent al instant un gran alivi. La espectoració 's produex més facilment, la tos se alivia, lo pit bat ab mes regularitat y 'l malalt acaba per respirar lebrement.

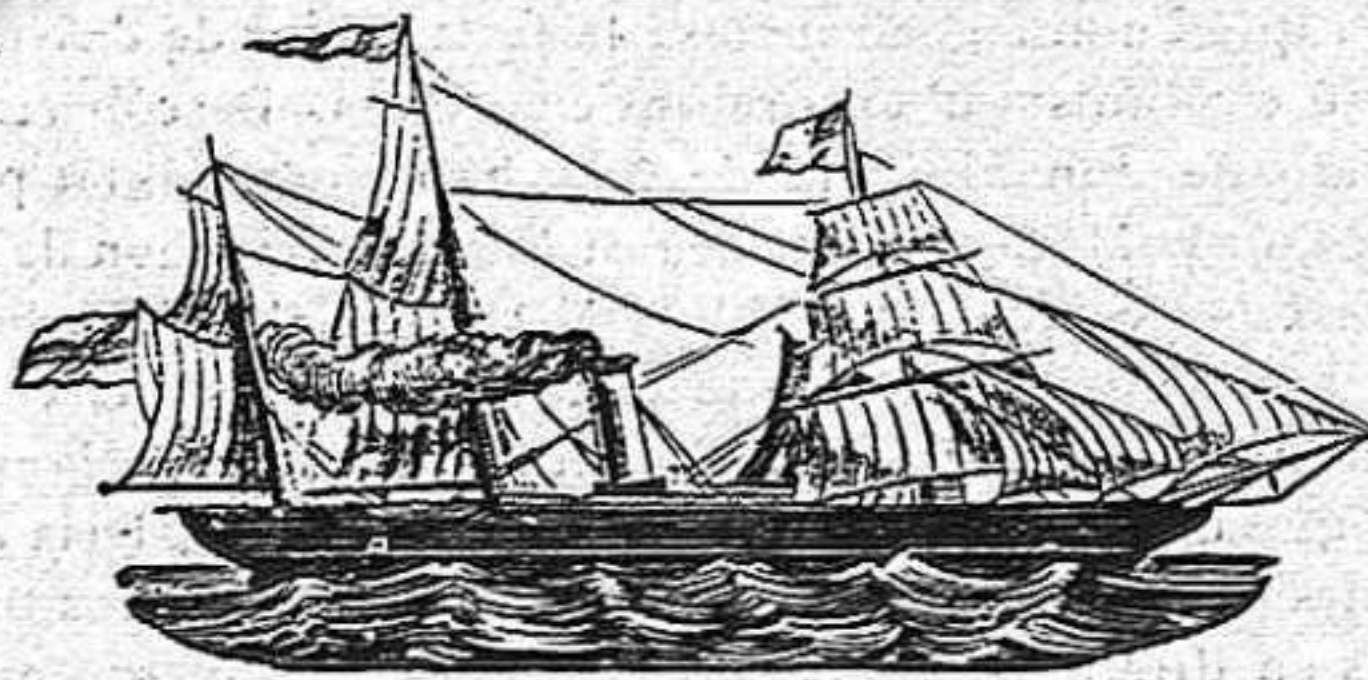
LOS ATAGHS D'

ASMA

per la nit se calman al instant ab los papers azoats, cremantne un dins l' habitació, de modo que 'l malalt que 's troba privat de descansar, sent ben prompto un agrable benestar que 's converteix en lo més apacible somni.

VAPORS-CORREUS DE LA

AVANS DE A. LOPEZ Y C.ª

COMPANYIA TRASATLANTICA

AVANS DE A. LOPEZ Y C.ª

*** SERVEY PERA PUERTO-RICO, HABANA Y VERACRUZ ***

Servey pera COLON y PACIFICH

Sortidas	Barcelona	los dias 4 y 25
	Valencia	> 5
	Málaga	> 7 y 27
	Cádiz	> 10 y 30
	Santander	> 21
	Coruña	> 21

de cada mes

Los vapors que surten los dias 4 de Barcelona y 10 de Cádiz admeten càrrech y passatjers pera LAS PALMAS (Gran Canaria) y VERACRUZ.
Los que surten los dias 25 de Barcelona y 30 de Cádiz, y 'ls que surten lo 20 de Santander y

Rebaixas a familias.—Preus convencionals pera estajtes de luxu.—Rebaixas de passatjes d'anada y tornada.—Billets de 3.ª classe pera l' Habana, Puerto-Rico y sos litorals á 35 duros De 3.ª preferent ab més comoditat á 50 duros pera Puerto-Rico y 20 duros pera Espanya.

Lo 4 Desembre sortirà d'aquest port LO VAPOR,

MENDEZ NUÑEZ

pera CADIZ, escalas y demás serveys corresponents

Consignataris: senyors D. Ripol y Companyia, plassa del Palau, cantonada al carrer de la Marquesa.

Nota. Aquesta agencia pot facilitar directament als carregadors los medis de assegurar las mercancias y efectes trasportats per los vapors de la Companyia, fins á verificar la entrega de certas mercancias y efectes en los punts de consignació.